ՈՒՐԲԱԹ, 13 ՅՈՒԼԻՍԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան . . . . . 10 ռուբ.
Կէս տարին . . . . . 6 ռուբ.
Մէկ տարին . . . . . 1 ռուբ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան . . . . . 12 ռուբ.
Կէս տարին . . . . . 7 ռուբ.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունուում է իւրաքանչիւր ամսի սկզբից, և պիտի վերջանայ անպատճառ յետագայ որևէ ամսի վերջին։

Ցուլիսի մէկից մինչև տարայ վերջը արժէ 6 ռուբլի։

ՊԱՏՈՒԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ. և ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹ. ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ

տարբ փոխելու համար պէտք է ուղարկել 20 ԿՈՊԵԿ (կոպեկի է և արկանդով) և նէ հասցէն, առանց որի գիմումները կը մնան անհետեւանք։

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ 1916 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՈՐԻԶՈՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 13 ՅՈՒԼԻՍԻ № 154

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ. 6 ԿՈՊԵԿ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԸՆԴՈՒՆԻՒՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒՎ.—1-ին երեսի վրայ տողին (պետիտ) 15 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 20 կոպ., 4-րդ երես 10 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 15 կոպ.։

ԱԳԱՌԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ ԸՆԴՈՒՆԻՒՈՒՄ

Խմբագրութիւնը բաց է 8—2 ժամը, գրասենեակը 9—2 ժ. ցերեկ. և 6—8 ժ. երեկ.։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԽՄԲԱԳՐԻ ՄՕՏ ժ. 2-ից մինչև 3-ը

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція газеты „Оризонъ", Сололакская ул., № 6, кв. 1, Телеф. № 15 57 կամ Tiflis (Russie, Caucase), Redaction „Horison".

ՕՐԻԱՅ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՆՑՔԵՐԸ

Ռուսաց արևմտեան ճակատում շարունակւում են ռուսաց աջող գործողութիւնները Լիպա գետի վրայ։

Կովկասեան ճակատում ռուսները յետ են մղել թիւրքերի երկու հակայարձակում երզնկայի խճուղու վրայ և գրաւել բարձունքները Ագլբկի մօտ։ Նոյն խճուղու արևելեան կողմը գրաւած է Դուրուն-Դարասի գետի գիծը։ Ռուսաց հեծելազօրը հասել է Բոգ-Թափա—Մերթէլի գծին։ Մուսուլի ուղղութեամբ դադարեցրած է թիւրքերի գերազանց ոյժերի առաջխաղացումը Ռայաթի մօտ։

Մեղինայի մօտ արաբներին անձնատուր է եղել թիւրք բերդապահ զօրքի մի մասը—2,500 հոգի։ Ամբողջ զօրքի անձնատուր լինելը անխուսափելի է համարւում։

Ֆրանսիական ճակատում նորոգւել է կռիւը ամբողջ գծի վրայ, սկսած Գոզիէրից մինչև Դիլմոն և հասել է ամենաբարձր լարւածութեան։ Գերմանացիները յուսահատական դիմադրութիւն են ցոյց տալիս։

Նորին Օծութեան Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Է.

Ընդունելութեան կարգադրիչ Յանձնաժողովի նախագահ Տ. Նազարեանը յարգանօք խնդրում է ընդունելութեան Յանձնաժողովի բոլոր սեկցիաների անդամներին, ազգային կրթական-կուլտուրական, բարեգործական հաստատութիւնների և ժամուլի ներկայացուցիչներին շնորհ բերել այսօր, շաբաթ, ամսոյս 13-ին, երեկ. ժ. 8 կ. հ. Բարեգործական ընկ. գրադարանը՝ առաջիկայ կիրակի, Վարդավառին Վեհափառ Կաթողիկոսի ս. Օծման 5-րդ տարեդարձի հանդէսի համար կայանալիք խորհրդակցութեան։

1038 2—2

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՐ ՑԻՐԿԸ

ԵՂԲ. ԵՖԻՄՈՎՆԵՐԻ

Միքայէլեան պրոսպ., Մուշտայիդի մօտ, սեփական. ամարային շէնք։ Շէնքը ծածկւած է արտասահմանեան անթափանց բրեզենով։

Չորեքշաբթի, յուլիսի 13-ին, մեծ «Ենոն-Գլիս-Ուլտրա» ներկայացում, ժամանակցութեամբ ամբողջ խմբի։ Երկրորդ գասարոյ յայտնի ամբողջ աշխարհում անզուգական բելգիացիների խմբի «5 ԿԼԻԿԵՏ», ժամանակցում են նաև կոմիկներ Դոնատս-Զիովանի, եապոնական խումբը։

Այսօր ըմբշամարտութեան 27-րդ օրն է։ ✦ Այսօր մենամարտում են 4 զոյգ։ Առաջին վճռական մենամարտ հոլանդական չեմպիոնի և ինդուս-ի Վանդերֆիկ—Կրախուտա, 2 զ. Բուլ—Ոյբօ, 3 զ. Զնոսկօ—Կարէկ-Սար, 4 զ. Ալլիկ—Ճիպա։ Ըմբշամարտը անձամբ ղեկավարում է պ. Կելցկը։ 951 1—1

Խմբագրում է

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԵԱՆ

„ՁՈՂԵՐ"

Տարեգիրք՝ գրական-գեղարուեստական, գիտական, հասարակական-տնտեսական եւ «Ուսանողական կեանք» բաժիններով։ Նիւթեր ընդունում են ուսանողներից և ոչ-ուսանողներից։ Վերջիններից միմիայն ուսանողական կեանքին վերաբերեալ։ Նիւթեր ուղարկել (պատւիրած) հեռանալ հասցէով՝ Петроградъ, 53-ье почтовое отдѣленіе. П. Караханяну.

918 4—1

ԶՈՒՖԱԼՈՎԻ ԱՆՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿ. ԴՐԱՄԱՏԻԿ ԽՄԲԱԿՑՈՒԹ. ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Որոշեալ յայտնում է, որ չորեքշաբթի, յուլիսի 13-ին, երեկոյեան ժամը 8 և հանդէսի Թիֆլիսի քաղաքային դումայի դահլիճում նշանակւած է Խմբակցութեան անդամների

Տարեկան ընդհանուր ժողովը

Օրակարգի խնդիրներն են.

1) Զեկուցում Խմբակցութեան 1915—16 թ. գործունէութեան մասին.
2) Հաշուետուութիւն 1915—16 թ. թատերաշրջանի.
3) Զեկուցում վերստուգիչ յանձնաժողովի.
4) Զեկուցումներ՝ ա) Խմբակցութեան ճիւղերի և օրգանի մասին. բ) Բեմական դասընթացքների մասին և գ) Խմբակցութեան սիրողների կենսաթոշակային ֆոնդի մասին.
5) Նախահաշիւ 1916—17 թ. թատերաշրջանի.
6) Ընտրութիւններ՝ ա) վարչութեան անդամների և փոխանդամների և բ) վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի և 2 փոխանդամի.
7) Ընթացիկ հարցեր։

Յանձնար. 1) Խմբակցութեան այն անդամները, որոնք չեն վերանորոգել իրենց անդամավճարը, ընդհանուր ժողովում ձայնի իրաւունքով օգտւելու համար կանոնադրութեան 13 և 15 յօդ. հանձայն պէտք է վերանորոգած լինեն մինչև վարչական վերջին նիստը, ներկայ յուլիսի 12-ը։

2) Խմբակցութեան նոր անդամ գրւել ցանկացողները ընդհանուր ժողովում ձայնի իրաւունքով օգտւելու համար կանոնադրութեան 13 յօդ. համաձայն պէտք է որ անդամագրւած լինեն մինչև վարչական վերջին նիստը, յուլիսի 12-ը։

1033 3—3

ԲԺԻՇԿ

Յ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւն, առանձնապէս կրծքի, թոքերի և սրտի հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը ամենայն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. 5—7 ժ.։

Սերգիևսկ. փ., № 1, հեռախօս 16—69։

858 25—16

ԲՈՒԲԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԲԺՇԿԱԳԵՏ

Գ. Գ.

ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

ՆՈՐԻՆ հիւանդութիւնների ընդունելութիւնը, առանձնապէս կրծքի, թոքերի, ԹՈՔԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ և սրտի, բժշկութիւն նաև ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼՈՆՆԵՐՈՎ. Թոքախտի, սրտի և ուրիշ օրգանների քննութիւնը և լուսանկարները լուսաւորւած ՇԱՆԹԱՑԻՆ ՐԱՆՑԵՆԻՆ ճառագայթներով։ Ամեն օր 2—1 ժ. բացի կիրակի օրերից։

Քեհբուտովսկայա № 23, հեռ. 7—92,

744 25—10

Տեղափոխւելով արտասահմանից

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՇԱՀԲԱԶԵԱՆԸ

Նախկին ասսիստենտ Բեռլինի համալսարանի կլինիկաների,

մասնագէտ կանանց հիւանդութիւնների, մանկաբարձութեան, կանանց մարմնական օրգանների և նրանց վեներական հիւանդութիւնների, ընդունում է ամենայն օր, երեկ. ժամը 5 մինչև 7։ Հասցէ. Верійскій спускъ, № 1, домъ Мелик-Азарьяна, кв. 19.

524 հեռ. 1—96։ 50—8

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ԵՒ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱ

ԿԵՈՆՃԵԱՆ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐԻ

Գլուխ. ոսկուց, արծաթից, ֆարֆորից. ատամի հեռ. առանց ցաւի։ Արհեստական ոսկուց (առանց քիմքի) և կաուչուկից՝ կատարելագործւած մեթոդով։

Ընդուն. 10—2-ը ցեր., 4—7 երեկ.։ Լերմոնտովսկայա փող. № 1, մուտքը պերէուլկից։

936 100—84

ԲԺԻՇԿ

Բ. Գ. ՆԱՐԻՄԱՆՈՎ

Վեներական, կաւսի, սիֆիլիս և նրանց հետեւանքները։ Բուժումն «606» և «914» պրեպարատներով։ Հիւանդների ընդունելութիւնը ամեն օր, երեկ. ժ. 6-ից մինչև 8-ը։ Միքայէլեան փող., № 33. Հեռախօս 16-17.

1020 100—16

ԲԺԻՇԿ

Մ. Բ. ԲԱՐԽՈՒԴԱՐԵԱՆ

Բեռլինի համալսարանի կլինիկ. պրոֆեսոր W. His-ի նախկին ասիստենտը ընդունում է ներքին և կանանց հիւանդներին առ. 12½—2 ժ., երեկ. 6—7 ժ. բացի կիրակի օրերից։ Հասցէն. Արաս-Աբազայի հրապար. № 5, Հեռ. №14—66։

1021 50—14

Հայոց եկեղեցական դպրոցների մէջ պաշտօն վարող բոլոր ուսուցիչները, որոնք ենթակայ են

ՏԱՐՈՑՍ ՅՈՒԼԻՍ 15-Ի ԶԻՆՈՐԱԿՈՉԻՆ,

սրանով հրաւիրւում են անմիջապէս տեղեկութիւններ հաղորդել իրենց թեմական առաջնորդներին իրենց զինուորական կացութեան և զղջոցներում ծառայած տարիների մասին։

1035 3—2

ԵՍՍԵՆՏՈՒԿԻ

ԲԺԻՇԿ

Յ. ՓԵՐԻԽԱՆԵԱՆԸ

Ասիստենտ Խարկովի համալսարանի Ներքին հիւանդութիւնների կլինիկայի և լաբորատ Խարկովի կանանց բժշկական ինստիտուտի լաբորատորիայի, մասնագէտ Ներքին և Նեարդային հիւանդութիւնների, ընդունում է ամենայն օր, առաւ. 8—1 ժամը և երեկ. 5—7 ժամը։ Санаторія „Вѣра", Кисловодская ул.

847 20—10

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՈՐ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

Երևակայել օրԹԵրԹ առանց գաւառական և կամ հեռաւոր վայրերի տեղեկատու Թղթակցի՝ անկարելի է։ Այդ անկարելիութիւնը զգալի է յատկապէս հայ մամուլի կենտրոնական օրգանների նկատմամբ երկու պատճառներով—նախ, որ գաւառական մամուլ մեզանում համարեա Թէ գոյութիւն չունի։ Եղած գաւառական հայ Թերթերը Թւի կողմից չափազանց պակասաւոր են և անհասապէս անկայուն վիճակի մէջ։ Երկրորդ՝ գաւառական նորածիլ հայ մամուլը մեր կեանքի բարդ խնդիրների նկատմամբ չի կարող ունենալ այն հեղինակութիւնը, ինչ կարող են ցուցադրել հայ մամուլի կենտրոնական օրգանները։ Այս տեսակէտներով հայ մամուլի կենտրոնական օրգանների համար հասարակական տեսակէտից խիստ կարեւոր է դառնում գաւառական պատրաստւած Թղթակից-աշխատակիցների խնդիրը, որը մինչև այժմ լուրջ ուշադրութիւն չէ գրաւել իր վրայ։

Հայ մամուլի գաւառական աշխատակիցների վրայ պարաք կայ ուշի ուշով և սիստեմատիկ հետևել մեր գաւառների հասարակական-կուլտուրական անցուդարձին և այդ անցուդարձի բոլոր հասարակարժէք երևոյթներն ու ցուցադրումները հրապարակելով մամուլի էջերում՝ ստեղծել մի կենդանի շարժում մեր գաւառական կեանքի ողջ իրականութեան շուրջը՝ նպաստելով այդպիսով այն ստեղծագործական շարժմանը, որպիսին կենսական նշանակութիւն ունի ամեն մի վայրի յառաջադիմութեան ու զարգացման տեսակէտից։

Բաւարարելու համար գաւառական Թղթակցի խոշոր հասարակական նշանակութիւն ունեցող բարդ կոչմանը, անհրաժեշտ է նախ պարարտութիւն։ Հետեւելու համար մեր կուլտուրական անցուդարձին և հայ կեանքին ընդհանրապէս ու համապատասխան արձագանք տալու համար զրուութեան պահանջներին՝ անհրաժեշտ է ի մասոյ և հաստատուն ծանօթութիւն այն պայմաններին ու ընդհանուր պահանջներին, որ ցուցադրում է մեր կեանքն ու կուլտուրան, ապա անհրաժեշտ են մի շարք անձնական յատկութիւններ — Թղթակցի տեմպերամենտ և այլն։

Այս պահանջներից շատ հեռու է դեռ ևս հայ մամուլի ժամանակակից գաւառական Թղթակիցը։ Գակասում է մեր ազգային, կուլտուրական իղձերի հաստատուն ծանօթութիւնը։ Չկայ հասարակական երևոյթներին սիստեմատիկ հետևելու կարողութիւնը, չը-կայ հասարակականն ու անհատականը, կարևորն ու ոչ կարևորը միմեանցից զանազանելու ընդունակութիւնը։ Այս է պատճառը, որ մեր գաւառական իրականութեան բազմաթիւ բարդ կողմերը արձագանք չեն գտնում հայ մամուլի էջերում և կամ կարևոր չափերով չեն լուսաբանւում։ Այս է պատճառը, որ գաւառական Թղթակիցների յաճախ ընդարձակ զրուութիւնները՝ լի անտեղութիւններով ընկնում են զամբիւղ և ի զուր են կորչում էներգիան ու Թափած աշխատանքը։ Այս է պատճառը, որ գաւառական կեանքի այն կողմերն են հրապարակւում՝ յաճախ տենդենցիոզ զունաւորութեամբ՝ որոնք ոչ մի ուշադրութեան արժանի չպիտի լինէին և ի զուր ազմուկի և անախորժութիւնների զուռ են բանում։ Բացակայում է պատրաստականութիւնը և հասարակական տեսակէտը—կողմեր, որոնց վրայ պէտք է լուրջ ուշադրութիւն դարձնեն մեր մամուլի բոլոր այն գաւառական Թղթ.-աշխատակիցները, որոնք նպատակ են դրել լուրջ և ազնիւ աշխատանք կատարել։

Սակայն տեսնենք, Թէ այս պակասութիւններով հանդերձ, ինչ հասարակական-բարոյական մթնոլորտում է գործում գաւառական Թղթակիցը։

Գաւառական Թղթակիցը մեզանում համարւել է իւրատեսակ մի «քեալլագիօզ», որ իր գործն ու ցաւը Թողած՝ լրագիրներն է մրոտում։ Չի ըմբռնւած մամուլի հասարակական դերը բաւարար չափով։ Բայց դրա հետ միաժամանակ կայ մի տեսակ, չեմ ասում պատկառանք, այլ վախ դէպի Թղթակցի ձայնը։ Հասարակական ամենաթեթև անցուդարձերի արձագանքը մամուլում, յաճախ շատ մեղմ ձևերով կատարւած տգեղ երևոյթների հրապարակական խարանումները՝ գաւառական վարիչ շրջաններում ուղղակի ցնցումներ են առաջ բերում։ Չկայ այն գիտակցութիւնը, Թէ հասարակական անցուդարձի քննադատութիւնն ու արձագանքները մի ուժեղ խթան են, ստեղծագործ, շարժող ուժեր և որ այդ կատարւում է ընդհանուրի շահի համար։ Հասարակական պատասխանատուութեան զգացումը շատ է անզարգացած մեզանում, եթէ չասենք, բը-թացած։ Այդ է պատճառը, որ գաւառական կեանքի այս կամ այն կողմի հրապարակումը—եթէ այն բացասական որոշման է արժանանում—տեղում ընդունւում է չափազանց տհաճ և նոյնիսկ թշնամական վերաբերմունքով...

Այստեղ է արդէն, որ գաւառական Թղթակից-աշխատակիցը կանգնած է ծանր պայմանների մէջ։ Նրա դէմ ըսկսում է հալածանք, մեր գռեհիկ վարք ու բարքի թելադրած ամեն ձեւերով... ինչեր ասես, որ չեն կատարւում։ Թղթակցի ձայնը լռեցնելու համար ձեռք են առնւում ամեն տեսակ անթոյլատրելի միջոցներ և մեծ մասամբ, ի հարկէ, յաղթողը Թղթակից-աշխատակիցն է։

Մթնոլորտը «կուլտուրականացնելու» համար այս տեսակէտից մեծ ջանք ու ճիգ է հարկաւոր, յատկապէս Թղթակցի իրեն կողմից։ Տենդենցիոզ լուսաբանութիւններն ու հրապարակումները պիտի վերջ առնեն։ Անձնական հակակրանքներն ու համակրանքներն մի կողմ պիտի դրւին և գաւառական Թղթակիցը պիտի մտնէ կուլտուրական սառնասիրտ մշակի դերում—տայ հըշգրիտ լուսաբանութիւններ և արժանի գնահատութիւններ բոլոր անցուդարձին։ Այս ճանապարհով շատ բան կարելի է հարթել։

Կայ մի ուրիշ կողմ ևս, որ ներկայ գաւառական Թղթակցի համար հետզհետէ խիստ կենսական է դառնում։ Դա նիւթականի հարցն է։ Սիստեմատիկ ու կանոնաւոր աշխատանքի համար անհրաժեշտ է նիւթական վարձատրութիւն, որից զուրկ է մեր գաւառական Թղթակից-աշխատակիցների մեծագոյն մասը։ Մեր մամուլի նիւթական դրութիւնն այնպէս է ներկայումս, որ նա հնարաւորութիւն չէ ունեցել ըստ արժանւոյն վարձատրելու շատ անգամ իր գլխաւոր աշխատակիցներին։ Սակայն անհրաժեշտ է գաւառական գէթ մշտական և լուրջ Թղթակիցների նիւթական վարձատրութիւնը առայժմ, որպէս զի սրանք էլ իրենց հերթին իրենց ժամանակից պարբերաբար բաժին հանեն՝ կատարելու համար մի գործ, որ ամենօրեայ աշխատանք է պահանջում։

Թող վարձատրութիւնը լինի քիչ, բայց պիտի նա գործադրւի, իրականութիւն դառնայ, եթէ ուզում ենք գաւառական լուրջ և կարող Թղթակիցների սերունդ մշակել։ Իր գործին լրջօրէն հետևելու համար յաճախ գաւառի Թղթակիցն ստիպւած է ուղևորութիւններ կատարել շրջաններում, ստուգումներ անել, անցուդարձին ի մասոյ ծանօթանալու համար և այլն։ այս բոլորը պահանջում են ծախսեր։ Սրանց համար էներգիա ու աշխատանք է սպառւում, որ պէտք է նիւթապէս վարձատրել։

Մեր գաւառների կեանքը օրէցօր բարդանում և նոր կազմակերպութեան խնդիրներ է առաջադրում։ Օր աւուր գաւառական Թղթակցի դերը դառնում է կարևոր և էլ աւելի անհրաժեշտ։ Հարկաւոր է գիտակ վերաբերմունք, հարկաւոր է նիւթական վարձատրութիւն։ Գաղափարական և ցերիւ գործը այս ասպարիզում—ինչպէս ամեն գործում—խիստ ցնորական է։

Կեանքն առաջ է գնում և մամուլի գաւառական Թղթակիցները չեն կարող յետ մնալ նրանից։

Ս. Նազանեան

Ալէքսանդրապոլ

„ՀՈՐԻԶՈՆԻ" ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

Մանազկերտ, 9 յուլիսի

(Հեռագրով)

Մոտկանի շրջանից եկան քրդական գերութիւնից նոր ազատւած 195 հայեր, որոնք մեծ մասամբ կանայք և երեխաներ են, բոլորը մերկ ու վատ։ Անհրաժեշտ է անյապաղ օգնութիւն, որովհետև կոմիտէն միջոցներ չունի կերակրելու փախստականներին, որոնք այդ պատճառով յանձնւած են Բաղաքների Միութեանը։ Մանազկերտում սուր կարիք կայ հագուստեղէնի։ Սպասւում են նոր փախստականներ։

Խանոյեան

—

Առղանուշ, 26 յունիսի

Անցեալները եկաւ, կամովին յանձնւեց Բացա գիւղի բնակիչ Ֆազլի-Բեքիր օղլին, որը Թիւրքերի տիրապետութեան օրով պատատար էր և բացի դրանից շատ հայերի ջնասել, կողոպտել էր։ Այսօր էլ մէկ յոյն սարժենիկի ուղեկցութեամբ Շաւշէթից բերին ձերբակալւած Մարոխիտ գիւղի բնակիչ Մէյմէդ-Շերլէթ օղլուն, որը ջարդի օրերին մեզ էր գալիս Թիւրք չէթաների հետ և ցոյց էր տալիս Թէ որ տանը քանի տղամարդ կայ և, իր ասելով, 37 հոգի էր սպանել տեղի հայերից։ Դեռ չէթաների գալուց 20 օր առաջ նա տեղի բնակիչներից մէկին ասել էր, Թէ շուտով չէթաները կը գան և Թէ ինքը Թէ կերակրում է նրանց և Թէ տեղեկութիւններ տալիս Արդանուշից։ Չէթաների գալուց յետոյ էլ նոյն հային ասել է. «Տեսար իմ ասածները որքան ուղիղ էին»։ Դրանից երևում է, որ բոլոր տեղացի Թիւրքերը առաջուց գիտէին չէթաների գալու մասին։

Առղանուշեցի

—

Ախալքալաք, 2 յուլիսի

Այսօր տեղս հասան 88 որբ երեխաներ։ Նրանց հաւաքել է Մշոյ դաշտից Ռուբէնը։ Կամաւորների, ռուս զինուորների, կողակների և զանազան անհատների միջոցով հաւաքւած երեխաները Թւով մօտ 300 են եղել։ Մուշից դուրս գալով, հասել են Խնուս, ապա Բասենի դաշտով Սարիղամիշ. մի մասը Մացել է այդտեղ, իսկ միւս մասը Ալէքսանդրապոլ և Ախալքալաք է ուղարկւել։

Ախալքալաք եկող որբերը համարեա մերկ վիճակում էին, առանց կօշիկների, առանց վերայի զգեստի, շատերն արդէն քաղցածութիւնից և զանազան նեղութիւններից հիւծւած։ Սակայն երեխաների մէջ կան նաև առոյգներ. 35-ը աղջիկ են, իսկ 53-ը տղայ։ Երեխաների (մեծերի) պատմելով բրդերը նրանց շատ վատ պայմաններում են պահելիս եղել. նրանք արտաքսելիս են եղել քրդերի գառները, հորթերը և ոչխարները. ամեն օր ծեծելով չարչարել են նրանց. երեկոյեան միայն մի փոքրիկ կտոր չոր հաց են տալիս եղել։

Բարեգ. Ընկեր. տեղիս ճիւղի վարչութիւնը յանձն է առել որբանոց բաց անելու, որի համար և ստացել է արդէն կենտրոնից գումարներ։

Մ. Միմսահան

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂ ՁՈՀԵՐ

Ուրմիա, 28 յունիսի

Հայկ. բանակի ամերիկահայ երկու կամաւորներ՝ խարբերդցի Սարգիս-

digitised by A.R.A.R.@

Ղլտճեան և սերասատցի Մեսրոպ Վարդանեան, իրենց բանակի հրամանատարի արտօնութեամբ ու բժշկի վկայականով Ուրմիա եկած էին կազդուրուելու և կը Ռաշտի գիւղին մէջ, Յունիսի 17-ին Ռահուայէն Նախիջևանի Թափա գիւղը կերթան իրենց ծանօթներն ու բարեկամները տեսնելու և երկու օրէն կը վերադառնան Ռահուա. ճանապարհին իրենց յոգնածութեան պատճառով կը ստիպուին մօտիկ այգիի մը ծառի շուքի տակ հանգստանալ։ Ասորի պրիսատաւ Եփրեմը (երբեմի կամաւոր) իր չորս ստրաժնիկներով յանկարծ ատոնց վրայ կը յարձակի, կարծելով թէ աւազակներ են, և առանց կարեւորութիւն տալու անոնց փաստացի առարկութեան՝ թէ ամենը ինքնակոչ մարդիկ չենք, մենք կամաւոր զինուոր ենք և ունինք մեզ հետ վկայականներ», կը սկսի գնդակահարել անոնց։ Նստած տեղւոյն վրայ կանչնչանայ Մեսրոպ Վարդանեան և կը վիրաւորուի Սարգիս Ղլտճեան։ Այս ալ իր ընկերոջ բախտակից պիտի լինէր, եթէ մօտակայ գիւղից օգնութեան չհասնէին։ Եփրեմը ինկածներու թուղթերը, փողերը և զենքերը վերցնելով քաղաք կը բերէ, յայտնելով կառավարութեան՝ թէ աւազակները սպանած եմ։ Այս դէպքը խիստ տպաւորութիւն թողուցած է Ուրմիոյ ազգաբնակութեան վրայ։ Զին. լշխանութիւնն արդէն իր քննութիւնը կատարած է. երկու զոհերու անմեղութիւնը պիտի հաստատուի և ոճրագործը պիտի կրէ իր արժանի պատիժը։

Յաջորդ Ուրմիոյ

Սահակ ծ. վարդ. Ասովմեան

ՄԻ ԴՐԻԱԳ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Հաֆբլան, 24 յունիսի

Ինչպէս հաղորդել էինք, Նեհրիի գերութիւնից ազատուած սակաւաթիւ «բախտաւորներն» կարգին է պատկանում նաև բժշկեցի 16-ամեայ Դարեգին Յակոբեան Կազազեանը, որ յունիսի 23-ին, իր փոքր եղբայր Ասլանի հետ (10—11 տարեկան) Հաֆբլան է հասել։

Սա զրագէտ է և բաւական աչքաբաց։ Կարողացել է լաւ դիտել գերիների կեանքը Նեհրիում, որ և պատմում է ամենայն մանրամասնութեամբ։ Որովհետև նմանօրինակ նկարագրութիւններն ու ծանօթութիւնները չափազանց կարևոր են հայ ժողովրդի ժարտիրոսագրութեան տեսակէտից, ուստի և մենք այստեղ աւելորդ չենք համարում համառօտակի յիշելու նրա պատմածների բովանդակութիւնը։

Ռուսների առաջին նահանջից յետոյ, քրդերը գերում են Աղբակի, Բաշկալայի և շրջակայքի հայերին ու Շամսդինան տանում։ Տղամարդկանց բոլորին կոտորում են, իսկ Ճեացածներին—ուրեմն՝ կանանց և երեխաներին տեղաւորում են Նեհրիում, մզկիթի մօտ մի քարանտարայանման շինութեան մէջ։ Երեք ամսի չափ նրանց պահում են կառավարական նպաստով։ Բայց աշխատանքի ընդունակները ըստիպւում էին աշխատելու, որովհետև կառավարական նպաստը շատ քիչ էր։ Հիւանդութիւնների գործած նախճիրն անպատմելի էր. տասնեակներով մեռնում էին օրական, որոնց—կառավարութեան կարգադրութեամբ—տանում-թաղում էին տեղացի ասորիները։ Դիակները օրերով շատ անգամ մնում էին անթաղ։

Շուտով դադարեցնում են կառավարական նպաստը։ Այնուհետև որոշում են հիւանդներին պահել Նեհրիում, իսկ առողջներին ուղարկել Մոսուլ։ Գայմագամը հաւաքում է գերիներին, նրանց ճանապարհածախս տալիս կողքին դրուած տոպրակի ոսկիներից և ասում. «Գնացէք Մոսուլ, կառավարութիւնն այնտեղ ձեզ լաւ պիտի պահի. փող էլ է տալու, հաց էլ, շորեր էլ»։ Սակայն շատ քչերն են խաբուում և գնալու համաձայնութիւն յայտնում. մանաւանդ որ շէյխ Սէիդ Մահմմադը շատերին առաջուց նախազգուշացրել էր, ասելով. «Զգնաք Մոսուլ, այնտեղ ձեզ կը սպանեն. կը մնաք այստեղ, ես ձեզ մինչև գարուն կը պահեմ, իսկ գարնանը կը փախցնեմ ձեր երկիրը»։

Մի մասը—ի հարկէ ճնշող մեծամասնութիւնը—գնում է Մոսուլի կողմերը, որովհետև բռնութիւն ու սովամուտ են գործ դնում նրանց վրայ, իսկ փոքրամասնութիւնը մնում է Նեհրիում։ Թէ ինչ է լինում գնացողների ճակատագիրը—այդ թողնում ենք ընթերցողին եզրակացնելու։ Մնացողներից շատերին կառավարական պաշտօնեաները յաջողում են սպանել։ Ոմանց էլ փորձում են սպանել, բայց չի յաջողւում. մի բարի ձեռք ժամանակին վրայ է հասնում և փրկում նրանց։

Բերում ենք այդպիսի մի սպանութեան փորձ, որ կատարւել է հենց իր՝ Դարեգինի՝ վերաբերմամբ։

Կառավարութիւնն ուզում է երկու զոյգ մի կենտ ողջ մնացած գերի տըզդամարդկանց ևս կոտորել։ «Կոմանդարը» 2 ժանդարմ է ուղարկում նրանց ևս հաւաքելու։ Ժանդարմները գալիս են և մայրերից բռնութեամբ խլելով, հաւաքում են 9 հոգու, բոլորն էլ 20 տարեկանից ցած, 13—16 տարեկան։ Տանում են կոմանդարի մօտ—իրենց՝ Դարեգինին, Մովսէսին, Աւետին, Խոսրովին, Էմմանուէլին, Վարդանին (բոլորն էլ բժշկալացի), առակցի Գեորգին և 2 բազեցիների, որոնց Դարեգինը լաւ չի ճանաչում։ Կոմանդարն ասում է. «Գնացէք, այն վրանում նստեցէք, հիմա ձեզ փող պիտի բերեմ բաժանեմ։ Նրանք չեն գնում, նախազգում են, որ իրենց մի ոճիր է սպառնում։ Սկսում են լաց լինել, լալիս են և մայրերը, որ իրենց գաւակների ետևից եկել էին այդտեղ։ Այս անգամ կոմանդարը հրաժարւում է իր չար մտքից և «զոհերին» արձակում է։

Անցնում է մի օր. կոմանդարը նորից 2 ժանդարմ է ուղարկում նոյն նպատակով։ Գալիս և կրկին այն ինքնին հաւաքում-տանում են։ Կոմանդարը հիմա էլ յանձնում է նրանց երկու «ժէօն-Թիւրքի», որոնց վրայ անջուժանի խալաւ կար», որ տանեն, սարի ետևում սպանեն։ Այս անգամ էլ կոմանդարի չար ծրագիրը խորտակւում է։ Սարն է գալիս Շէյխ Սէիդ-Մահմմադը, «ժէօն-Թիւրքերի» ձեռքից ազատում մահապարտներին և իր մօտ տանում։

Մի առժամանակ Ճեացած գերիներին պահում են Նեհրիում և կերակրում տեղական միջոցներով։ Բայց երբ տեսնում են, որ այդքանին միատեղ պահելն անհնարին է, եղած գերիներին Շէյխը ցրւում է իր շրջանի գիւղերում։ Դարեգինը, իր եղբայր Ասլանը և առակցի Սիմոնի քոյր Մամուշը ընկնում են վալագ։ Առաջին երկուսը, որոնցից Դարեգինի անունը գրել էին Թէֆիկ, ապրում են Ամմադ բէգի տանը, որպէս ծառաներ, իսկ Մամուշն ապրում է այրի Գոզէի տանը և կերակրւում գիւղի տւած հացով։

Մի տարուց աւելի գերիները Ճում են Նեհրիի շրջանում, մինչև որ ռուսները տիրում են Շամսդինանին։ Քրդերը տարաբախտաբար փախչում են դէպի Մոսուլ։ Ճանապարհն այնքան սուսկալի է լինում, որ քրդերից շատերն մոռանում են հայ գերիներին հետները տանել։ Սրանք էլ օգտւելով դրանից, յաջողում են մի կերպով ռուսների մօտ հասնել և գերութիւնից ազատւել։

Բոլորովին այլ ձեւով են ազատւում Դարեգինն ու իր եղբայրը։ Ամմադ բէգը սրանց էլ իր հետը տանում է դէպի Մոսուլ։ Սակայն Զիբարդինից քրդերի մի խոշոր մասը որոշում է յետ դառնալ և հպատակութիւն յայտնել ռուսներին։ Վերադարձողների թւին է պատկանում նաև Ամմադ բէգը իր մարդկանցով։ Դարեգինն ու Ասլանը նոյնպէս վերադառնում են և նաւշար գիւղում յայտնում են ռուսական կոմենդանտին իրենց հայ լինելը։ Այստեղ գտնւած հայ զինուորները 3 օր նրանց պահում են, կերակրում, մինչև որ Արսէն անունով մի հայի հետ ուղարկում են Ուրմի, իսկ այնտեղից էլ Սալմաստ։

Իրազեկ

ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՄԵԼԱՒՈՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

... Ինկար և դու, ազիզ ընկեր. ինկար, ինչպէս բարձրաբերձ դալար կաղնի. ինչպէս մոլեգին առիւծ, որ կատաղի զայրոյթը բաշերուն մէջ ծրարած՝ ամէհի մռնչիւնով կը թաւալի գետին և վրէժէն դեռ անյագ թաթերը կը կրծուէ...

Կամաւոր... Եւ ո՞վ կանչեց քեզ. ո՞ր ձայնը աղերսեց... հա, հայրենիքդ։ Եւ դու գնացիր, որպէսզի քու ջիւան հասակդ զոհ բերես Հայաստանիդ։ Եկեղ Հայաստան, այս ո՞րքան արիւնի պէտք ունեցար...

Զքնճղ Սարգիս, երբ լսեցիր քու ծննդավայրիդ, քու հայրենիքիդ՝ Տրապիզոնի քարքանդ ու աւերակ լինելը, ըսիր որ «ես այլեւս ոտք չեմ կոխեր այդ գերեզմանը. ես կը թափեմ արիւնս վերջին կաթիլն ալ, դէթ ազգակիցներուս վրէժը ժասամբ լուծած ըլլալու համար»։ Ու գնացիր... և քանիները քեզ պէս, որոնք լուռ ու անարտունջ ինկան Մուշի, Բիթլիսի, Վանի արիւնաներկ դաշտերուն վրայ. գիտակցօրէն և անվեհեր, անարգելով միշտ մահը։

Ո՜հ, կսկիծը երբ անսահման է, լեզուները կը չորնան։ Ի՞նչ խօսիլ. գովեստ... բայց այդ քո ատած բանն է. ինչ զրել. արցունքի տողե՞ր... Չէ, մենք լալ չենք ուզեր, որովհետև գիտենք, թէ հերոսի եռեկն թափած արցունքը կը նսեմացնէ անոր յիշատակը։ Մենք քո մաքուր յիշատակը գուրգուրանքով կը զետեղենք մեր սրտերուն խորը, կը սնինք անով, և կը բազմապատկենք մեր անչափ վրէժի հունը։

Գնա՛ և դու ընկեր. հանգիստ քո երիտասարդ ոսկորներուն։ Չէ՞ որ երիտասարդ ոսկորներուն։ Չէ՞ որ կապրէիր արդէն, որ մը այսպիսի փառաբեր մահով մը մեռնելու, իսկ այդ ամէն յաւիտենական վերապրումն է... Գնա՛ քո յիշատակին։

Քո նախկին ընկերներէն՝

Ա. Կորիկեան

Բարուճակ

Տրապիզոն, 17 յունիսի

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԵՐ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ՕՏԱՐԻՑ

11 յուլիսի

I

Արեւմտեան ճակատ. — Լիպա գետի վրայ գերմանացիներն երեկ յետ մղեցին Գալիկանէ գիւղից։ Մենք վերցրինք մի գնդացիր և գերիներ։ Յուլիսի 8-ին Կոլմով գիւղի մօտ, Լիպայի վրայ, ամբողջութեամբ անձնատուր եղաւ աւստրիական մի գումարտակ 193 հոգուց բաղկացած։

Կովկասեան ճակատ.- Կովկասեան բանակի յարձակումը շարունակւում է աջողութեամբ։ Մոսուլի ուղղութեան վրայ յուլիսի 9-ի առաւօտ մեր զորքերը գերազանց ոյժերով յարձակւեցին Ռայթի մօտ մեր զօրամասի վրայ՝ ճակատից գրոհը միացնելով կողքերից շրջապատելով, սակայն հրաձգութեամբ և հակայարձակումներով ստիպւեցին դադարեցնել յարձակումը։

II

Արեւմտեան ճակատ. — Այսօր լական ոչինչ չպատահեց։

Կովկասեան ճակատ. — Երզնկայի խճուղու վրայ Զիարէթ-Թէփէսիի շրջանում մեր զօրքերը յետ մղեցին Թիւրքերի երկու հակայարձակումները և գրաւեցին Ագլզի բարձունքները։ Մեր յարձակումը շարունակւում է։ Երզնկայի խճուղուց արեւելք մենք գրաւեցինք Դուրուն-Դէրէսի գետի գիծը՝ Թիւրքերի մի քանի գրոհները վանելուց յետոյ։ Մեր հեծելազօրքը հասաւ Բոզ-Թէփէ-Մարթէլի գծին։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՌԱԶՄԱՃԱԿ

ԼՈՆԴՈՆ, 11 յուլիսի.— Անգլիական հաղորդագրութիւն։ Կռիւն այսօր վերսկսւեց Գոզիէրից մինչև Գիլմոն, ամբողջ ճակատի վրայ և հասաւ ամենամեծ լարւածութեան։ Առանձնապէս կատաղի կռիւ է մղւում Գոզիէր գիւղի մօտ, ուր գերմանացիները յուսահատ դիմադրում են՝ բազմաթիւ գընդացիրներ գործածելով։ Միւս ճակատամասերում կռիւները նոյնպէս յամառ բնոյթ ունին։ Առայժմ դեռ որոշ տեղեկութիւն չստացւեց որևէ առաջխաղացութեան մասին։ Այս առաւօտ մենք վերագրաւեցինք ամբողջ Լոնգալ գիւղը, սակայն հակառակորդը յետոյ յետ խլեց այդ գիւղի հիւսիսային մասը։ Նոյնպէս երկու անգամ ձեռքից ձեռք անցան Գիլմոնի ծայրամասերը։

ՊԱՐԻԶ, 9 յուլիսի.— Պաշտօնական հաղորդագրութիւն երեկոյեան ժամը 11-ին (ուշացած).— Ուազ և էն գետերի միջև գտնւած տարածութեան վրայ զօրքերը ցրիւ տուին գերմանական մի մեծ հետախոյզ զօրամաս Մուլեն-սու-Տուվանի շրջանում։ Արգոնները ֆրանսիացիներն ակն պայթեցրին Բոլանի մօտ և վանեցին Թշնամու գրոհը Ֆիլմորտ փոքր գիւղի վրայ։ Մասի աջ ափին Թշնամին կատաղօրէն ռմբակոծում էր Ֆլեորիի և Ֆիլմեն անտառի ճակատամասերը։ Դանլուից հարաւ գերմանացիների գրոհը յետ վանւեց մեր կրակով։ Վոգեզներում, արտիլերիական ուժեղ հրաձգութիւնից յետոյ, Թշնամին երեկոյեան ժամը 11-ին գրոհ տւեց Սենդիէից հիւսիս-արեւելք, սակայն յետ մղւեց ծանր կորուստներով։ Երեկ մեր մի օդային նաւաբաժինն երեք անգամ ռմբակոծեց Մեց—Սալոն կայարանը և 115 խոշոր ռումբ ձգեց երկաթուղու շինութիւնների վրայ, պատճառելով մեծ ջնջմներ։ Մեր նաւաբաժինը յարձակւելով մի գերմանական ինքնաթիռի վրայ, ջախջախեց նրան։ Մոտորի ջնջւած լինելով, մեր մի աէրոպլանը ստիպւեց իջնել և մինչև այժմ չէ վերադարձել։ Այս առաւօտ Թշնամու աէրոպլանը մի ռումբ ձգեց Բելֆորի վրայ՝ առանց ջնջս պատճառելու. մարդկային զոհեր չկան։

ՊԱՐԻԶ, 10 յուլիսի.— Պաշտօնապէս հաղորդւում է երեկոյեան ժամը 11-ին (ուշացած). Սոմմայից հիւսիս բաւական ուժեղ թնդանօթաձգութիւնից զատ, ամբողջ ճակատի վրայ էական ոչինչ չպատահեց։

ՕԴԱԶՈՒՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Յուլիսի 8-ի ցերեկով մեր աէրոպլանները ռմբակոծեցին Վինիէլը, յուլիսի 9-ի լոյս գիշերով Տիռնուիլ կայարանը, ուր երեք տեղ մեծ հրդեհներ ծագեցին։ Դրանից զատ, ռումբեր ձգեցին Արնանիլ, Լան և Սենտերն կայարանների վրայ։ Յուլիսի 10-ի գիշերով մեր օդաչուները դարձեալ ռմբակոծեցին Տիռնուիլի կայարանն ու զինուորական շինութիւնները։ Այդ արշաւանքների ժամանակ ընդամենը ձգած են 115 ռումբ։ Յուլիսի 9-ի առաւօտեան ֆրանսիական օդային մի նաւախումբ, բաղկացած 12 աէրոպլաններից, ռմբակոծեց Միւլհայմ քաղաքի զինուորական շինութիւնները, Ռենոսի ձախ ափին։ բազմաթիւ ռումբեր ընկան կայարանի շէնքի և զօրանոցների վրայ։ ռումբերի մեծ մասը ջնջներ պատճառեցին։ Վերադարձին մեր օդաչուները կռւի բռնեցին թշնամու օդային նաւախմբի հետ և ջախջախեցին գերմանական 4 ագրատ, որոնք ընկնելիս ջարդւեցին։ Մեր երկու աէրոպլանները ստիպւեցին իջնել թշնամու գծերից դէնը։ Երեկ երեկոյ գերմանական հեռաձիգ թնդանօթը մի քանի ռումբ նետեց Բելֆորի շրջանում։ Առաւօտեան, թշնամու աէրոպլանը ռմբակոծեց Բելֆորը՝ միայն նիւթական ջնջս հասցնելով։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՀԻՐԷ, 8 յուլիսի.—Մի արժանահաւատ աղբիւրից ստացւած տեղեկութիւնների համաձայն՝ Մէգիդէի մօտ տեղի ունեցած կռիւներում թիւրքական զարնիզոնի տարքերի վրայ արշաւանքի ժամանակ, նրա մի մասը, 2,500 հոգի, անձնատուր է եղել ապրանքներին։ Շէրիֆի կորուստները չընչին են։ Վերցրւած է շատ հրազէն։ Գարնիզոնի անձնատուութիւնն անխուսափելի է։

Զէդդէի հետ շրջնաւային հաղորդակցութիւնը կը վերսկսի ամենամօտ ապագայում։

ԼՈՆԴՈՆ, 11 յուլիսի.— Ռէյտերի գործակալութեանը հաղորդում են Կահիրէից. Եգիպտոսի և Հիջազի միջև առևտրական յարաբերութիւնները վերականգնւած են։ Անգլիական իշխանութիւնները թոյլատրեցին հացահատիկ ուղարկել կարօտ ժուսուլմաններին։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՐԻԶ, 10 յուլիսի.—Բրեստից Մարսէյլ եկած ռուսական զօրամասը դիմաւորւեց ընդհանուր նահանգապետի և բազմաթիւ ժողովրդի կողմից։ Զօրքերն առաջնորդւեցին առանձնապէս նախապատրաստւած բանակատեղը։ 15-րդ զօրաբանակի հրամանատար գեներալ Կոքէն ճաշկերոյթ տւեց ի պատիւ ռուս սպաների։ Ռուս զօրամասի հրամանատարն այցելեց քաղաքապետին, քաղաքագլխին և Ֆրանս-անգլիական զօրքի յենակէտների գլխաւորին։

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 10 յուլիսի.— Եկաւ Ռումինիա Ֆրանսիական նոր պատւիրակ մարքիզ Դը-Սենտ-Իլերը։

ՌԱՏՆԻԿՆԵՐԻ ՁՕՐԱԿՈՉԸ

Թագաւոր Կայսրը Բարձրագոյնս բարեհաճել է սոյն յուլիսի 4-ին տրւած Բարձրագոյն հրամանով, յուլիսի 15-ին զինակոչի ենթարկւող I և II կարգի ռատնիկների զինակոչը յետաձգել մի ամսով, այսինքն մինչև առաջիկայ օգոստոսի 15-ը։

✦ Բուքարեստում հրատարակւող վրաց «Զանի Մեգոբարի» լրագրի մէջ տպւած է, որ Բուքարեստի զինուորագրական առեանում չտպ ստացած տեղական զեկուցիչների համաձայն՝ I կարգի զեկուցիչների ռատնիկներից զէնքի են օգտագործւելու 1901—1897 թւականների կանչելու 1901—1897 թւականներ, իսկ II կարգից 1916—1906 թւականների ռատնիկները։

✦ Մոսկւայի «Рав. Утро»-ն հաղորդում է, որ զեմստուային և քաղաքների միութիւնները խնդրագրոյց են լինում, որ ռատնիկների զինակոչը յետաձգւի մի ամիս։

✦ Թիֆլիսի և Բաքուի թերթերի խմբագրութիւնները միջնորդութիւն են յարուցել, որ I և II կարգի ռ. զինակոչին ենթարկւող աշխատակիցների և ծառայողների զինակոչը յետաձգւի, պատճառաբանելով, որ թերթերը առանձին անհրաժեշտութիւն են թիկունքի պատրաստութեան և պաշտպանութեան համար։

✦ Քաղաքների Միութեան գլխաւոր կոմիտէն խնդրում է Միութեան կովկ. բաժանմունքին, շուտափոյթ ուղարկել բաժանմունքի այն ծառայողների անունները, որոնց կոմիտէն անհրաժեշտ է համարում և որոնց փոխարինող չի լինի։

✦ Կովկասի Հայոց Բարեգ. ընկ. և կենտրոնական կոմիտէն միջնորդութիւն են յարուցել զինուորական ատեանի առջև, որ ռատնիկների առաջիկայ զինակոչին ազատեն իրենց ծառայողներին, պատճառաբանելով, որ նրանք զբաղւած են մօտ 300,000 գաղթականներին օգնութիւն հասցնելու գործով։

✦ Երեկ կայացաւ Կովկ. Կայսերական Գիւղատնտեսական ընկ. ընդհանուր ժողովը, ուր որոշւեց միջնորդել, որ Կովկասի գիւղատնտեսական աշխատանքները կանոնաւոր վարելու համար անհրաժեշտ է, որ I և II կարգի ռատնիկ գիւղատնտեսների զինակոչի ժամանակամիջոցը յետաձգւի։

ՄԱՄՈՒԼ

Համաշխարհային պատերազմի հենց սկզբից, ինչպէս Աւստրիայում, նոյնպէս և Ռուսաստանում հրապարակ եկաւ ազգային խնդիրը և քանի պատերազմի ծաւալն ընդարձակւեց, այնքան այդ խնդիրը աւելի լուրջ բնաւորութիւն ստացաւ և ուշադիր վերաբերմունք պահանջեց կուռ պետութիւնների կողմից։ Գ. Դումայի անդամների ճանապարհորդութիւնը դէպի Արեւմտեան Եւրոպա՝ այդ խնդրի նպատակով շատ բան պարզեց և ազգային խնդրի լուծումը դրեց աւելի լուրջ հիմքերի վրայ։ Կադետ պատգամաւորներ Մակլակովը, Շինգարեւովը, հոկտեմբերեան Գրոսպոդովը, մինչև իսկ Գ. Խարիտոնովը Օլսուֆիեւը և Վասիլևը յայտնել են վերադառնալուց յետոյ այն մասին, թէ ռուսական ազգային քաղաքականութեան մասին մեր դաշնակիցներն ինչ հայեացք ունեն և թէ որքան կարեւորութիւն է ներկայանում նրանց համար ազգային խնդրի նպաստաւոր լուծումը։ Այս խնդրով ներկայումս լուրջ կերպով զբաղւում է մամուլը։

Ահա թէ ինչ է ասում այդ մասին «Բիրж. Вѣд.»-ն.

«Այս անգամ արդէն ո՛չ թէ կադետ Գ. Ն. Միլիւկովը և Ա. Շինգարեւովը, այլ հոկտեմբերեան Ա. Դ. Գրոսպոդովը յայտնում է հաստատած կերպով մեզ և մեր դաշնակիցների համար ազգային խնդրի լուծման անհրաժեշտ նշանակութեան մասին։ Ա. Դ. Գրոսպոդովը մատնանշում է, որ լեհական, հրէական և հայկական հարցերը պէտք է լուծւին Ռուսաստանում «բրաւունքի և արդարութեան» հիմունքներով և որ այդպէս հաստատուն է վճիռը և միանամուտ է միջազգայնամենտական կոնֆերանսի բոլոր մասնակցողների հայեացքը։ Ա. Դ. Գրոսպոդովը Միլիւկովի նման ընդգծում է, որ ազգութիւնների հարցը խիստ զբաղեցնում է մեր դաշնակիցներին և որ մեր ֆինանսական օպերացիաները Ամերիկայի հետ «աւելի յաջող կընթանան, եթէ հրէական հարցը Ռուսաստանում որոշ լուծումն ստանայ։ Գեն. Խարիտոնովը անդամ պրոֆ. Ա. Վ. Վասիլևը մատնանշում է, որ մեր դաշնակիցներին հետաքրքրում է ամենից առաջ ռուսական բանակը և նրա յաջողութիւնները, յետոյ հետևում է հետեւեալ անխուսափելի հարցը. «Ապա ինչպէս պիտի լուծւեն ազգային խնդիրները Ռուսաստանում»։

Գատգամաւորութեան երկրորդ խմբակը կրկնում է միևնոյնը, ինչ որ առաջինը։ Հոկտեմբերեանը հաստատում է կադետի ցուցմունքը։ Նշանակում է դիտողութիւնը ճիշտ է, եզրակացութիւնը — անվիճելի և ոչ կուսակցական։ Հետևապէս և ազգային խնդիրների լուծման անհրաժեշտութիւնը բղխում է այժմ ոչ քաղաքական տեսութիւնից, ոչ սոցիալական առաջադիմութեան թէզիսներից, այլ մոմենտի պահանջներից, մեծ պատերազմի փորձից, նրա հրամայական խնդիրներից և վերջնական նպատակից։ Ի զուր չեն դաշնակիցները, ազգութիւնների խնդիրը զոբաբանակից յետոյ երկրորդ տեղը դրել։ երկու խնդիրն էլ ծառայում են պատերազմի յաջողութեանը։ Եվ փոխատութեան յիշելը միայն մի կոնկրետ օրինակ է, որ դիտողական կերպով բացատրում, մեկնում է ազգային խնդիրների լուծումը, զուտ գործնական, շահագիտական նշանակութիւնը «իրաւունքի և արդարութեան» ոգով։

Մենք արդէն ասել ենք, որ չենք ընդունում այդ շահագիտական կըլուռատութիւնները, իբրև հիմք ազգային խնդրի լուծման։ սահմանափակումների վերացումն աւելի բարձր պատճառաբանութիւն ունի՝ օպպորտունիզմի յոռութիւնից դուրս։

Մատնանշելով աշակերտման մատածոզների և հայրենասէրների վերաբերմունքը ազգային խնդիրների վերաբերմամբ և վերջնիս շուրջն առաջ եկած հետաքրքրութեան աղղեցութիւնը ռուս ժողովրդի այդ տարրի վրայ, յօդւածագիրն աւելացնում է.—

Խնդրի նշանակութիւնն առանձնապէս ընդգծւում է այժմ հոկտեմբերեան Ա. Դ. Գրոսպոդովի ցուցմունքներով և կոմս Դ. Ա. Օլսուֆիեի ընդհանուր տրամադրութեամբ, որոնց մինչև իսկ Զամիսովսկին չի թայլ տայ իրեն կշտամբելու չափից աւելի համբերատարութեան կամ ազգային խնդրի նկատմամբ պահանջների չափազանցութեան մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հայոց Գիւղատնտեսական ընկ. նախագահ Աւ. Սահակեանը Վանից հեռագրում է փախստականների գործի գլխաւոր լիազօր գեներալ Թամամշեւին, որ ցանքը Վանի շրջանում կատարւում է հրահանգիչների հսկողութեամբ՝ Բերկրիում, Հայոց Ձորում, Գաւաշում, Կարճկանում և Արճակում. գիւղացիներին բաժանւած են 2,250 լծկան և 150 կով. իւրաքանչիւր աշխատաւոր ձեռք ունեցող երեք ընտանիքին առայժմ տրւած է մի զոյգ եզ, իսկ աշխատաւորներից զուրկ ընտանիքներին բաժանւած է կով։ Գիւղացիներին բաժանւած է 468 գութան. արդէն ցանւած են 2,400 դեսեատին հող. վար ու ցանքս տրւում է մինչև իսկ Զամիսովսկին չի թայլ տայ իրեն կշտամբելու չափից աւելի համբերատարութեան կամ ազգային խնդրի նկատմամբ պահանջների չափազանցութեան մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հայոց Գիւղատնտեսական ընկ. նախագահ Աւ. Սահակեանը Վանից հեռագրում է փախստականների գործի գլխաւոր լիազօր գեներալ Թամամշեւին, որ ցանքը Վանի շրջանում կատարւում է հրահանգիչների հսկողութեամբ՝ Բերկրիում, Հայոց Ձորում, Գաւաշում, Կարճկանում և Արճակում. գիւղացիներին բաժանւած են 2,250 լծկան և 150 կով. իւրաքանչիւր աշխատաւոր ձեռք ունեցող երեք ընտանիքին առայժմ տրւած է մի զոյգ եզ, իսկ աշխատաւորներից զուրկ ընտանիքներին բաժանւած է կով։ Գիւղացիներին բաժանւած է 468 գութան. արդէն ցանւած են 2,400 դեսեատին հող. վար ու ցանքս տրւում է մինչև իսկ Զամիսովսկին չի թայլ տայ իրեն կշտամբելու չափից աւելի համբերատարութեան կամ ազգային խնդրի նկատմամբ պահանջների չափազանցութեան մէջ։

digitised by A.R.A.R.@

... իր պահեստների համար մինչև գնել է 348,000 փութ ալիւր և վագոն շաքար։

...ՐԱՏՈՒ

...ԳԼԻՍ

Այսօր, առաւօտեան ժամը 10-ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր շքախմբով մեկնելու է Միրոնաւոր, այնտեղ որբանոց-ապաստարանները դիտելու համար։

✦ Այսօր, երեկոյեան ժամը 8-ին Կովկ. Բարեգործ. ընկ. գրադարանում տեղակուած է Վեհ. Կաթողիկոսի ընտրելութեան կարգադրիչ յանձնաժողովի, հասարակական հիմնարկութիւնների և մամուլի ներկայացուցիչների ներկայութեամբ ժողովը, խորհրդակցելու Վեհափառի Օծման 5-րդ տարեդարձի՝ հայկական կիրակի պատշաճ տօնելու մասին։

✦ Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ Էջմիածնի բարձրական Օգնութեան Կոմիտէի ջոջերից «Հրատապ Սփոփանք» ապաստարանին յատկացուած է 1,400 ռ., ուստանապետ Տիրայր վարդապետը Կաթողիկոսի կողմից մի գրութեամբ շնորհակալութիւն է յայտնում Տ. Նարեհանին, նրա անշահախնդիր գործունէութեան համար և օրհնութիւն է ղարկում։

✦ Տ. Նազարեանը պատրաստուած է տեսնում Վեհափառ Կաթողիկոսին իր «Հրատապ Սփոփանք ազգի Հայաստանցիներին» ապաստարանում ընդունելու։ Հաւանական է, Վեհափառը ուրբաթ երեկոյեան ցնել ապաստարանը։

✦ Հացթուխներից շատերը չենարկելով քաղաքային վարչութեան հրամանը, շարունակում են քաղաքից դուրը արտահանել ուրիշ վայրեր, որ հանգամանքն ի նկատի ունենալով, քաղաքային վարչութիւնն այժմ ... է կայարան եկած բոլոր ապրանքները ստանալու և տանելու իր հանձնարարները։

✦ Քաղաքային վարչութեան անդամ Մ. Զաքարը Քուլայիսի և Գորիի ճանապարհներում գնել է 18,000 փութ ... ցորեն, որը կը ստացուի մաս առ մաս՝ ... 400 փութ և ֆունտը 5 կ. կը ... ուի քաղաքային կենսամթերքի խանութներում։

✦ Այժմ Փոթի, Բաթում, Զուլֆա և ... կայարանների ուղղութեամբ մրնչև Բաղու ապրանքների ... ադրութիւնը պէտք է լինի առանց ... ուկ թոյլատրութեան՝ նարեղի, ... ն փոխադրութիւնը կը լինի հերթով։

✦ «Նոր ակումբի» ծառայողները ... անանոնները են գրել աւագների խորհրդի առջև և թողել աշխատանքները։ ... ութիւնը նկատի ունենալով, որ ծառայողները ամսական ստանում են ... 50 ռ. աւելի, որոշել է նրանց պաշտօնները չբաւարարել և գործադուլներին փոխարինել կանանցով։

✦ Սակաւդի Հշանակումից յետոյ ... խարի մաս շուկայում չի ճարուում, ... ի տաւարի մսի փոխարէն ամենուրեք վաճառում են գոմէշի միս՝ 35 կ., ... այդ մասին քաղաքային տնտեսական մասի վերահսկիչները ուշադրութիւն չեն դարձնում։

✦ Առանց թոյլատրութեան ոգելից ... ներ վաճառելու համար նախադասը տուգանքի է ենթարկել ... Գոցիրիձէին և բնակարանային ... ի թանգացման համար Մուսա ... ին՝ 1,000-ական ռ.։

✦ Ստացանք Գանձակի փոխանորդ ... ից տաճկահայերի ժողոված ... ների հաշիւը, որից երևում է, ... 1914 թ. դեկտ. 24 ից մինչև 1916 ... տարի 17 ը հանգանակել է 2,616 ... 34, որից Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի տնօրէնութեանն է ... նուած 1,169 ռ. 55 կ., իսկ մնացածը ծախսած է տեղի տաճկահայ ... ների կարիքների վրայ։

✦ Յուլիսի 11-ին Թիֆլիսի բանկերն են մտել հիւանդներ՝ բծաւոր ... ով—2, որովայնային տիֆով—1 և ... ով—2, ուղղակի տիֆով—1 և ... նինգիտով—1. առողջացել են՝ բծաւոր տիֆով—1, որովայնային տիֆով—1, կրկնուող տիֆով—1 և դեղինտենդ—1. Մեռել են հիւանդներ՝ սկարլատինայով—1. Մեռել են հիւանդներ՝ սկարլատինայով—42, դիֆտերիտով—9, ծաղիկնայով—42, դիֆտերիտով—66, որովայնով—3, բծաւոր տիֆով—23, կրկնուող տիֆոյնային տիֆով—23, կրկնուող տիֆով—124, դեղինտենդիայով—1, խառն տիֆով—1 և մենինգիտով—1։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՏՐԱՄԻԱՅԸ

(Քաղաքային վարչութեան ուշադրութեան)

Շատ անգամներ լսել են բողոքներ ... ամուայի անկանոն երթևեկութեան մասին, բայց ինչ որ կատարուում է Թաճալայի գծի վրայ, դա արդէն Թոյլատրելի է. պատահում է, որ ճամբորդները մի ժամ սպասում են այս շոգեկառքին և շատերը իրենց կարեւոր գործերից յետ են մնում, իսկ որ ամենից ուշագրաւն է՝ շատ անգամ պատահում է, որ նոյն իսկ վատմանները իրարից լուր չունին, թէ արդեօք տուեալ կայանում պէտք է սպասել դիմացից եկող վագոնին, թէ ոչ։

Մենք կարծում ենք, որ քաղաքային վարչութիւնը կարող է շատ հեշտութեամբ այդ անկանոնութեան առաջն առնել, հաստատելով հեռախօսային հաղորդակցութիւն կայանների միջև։

Քաղաքացի

ԿՈՎԿԱՍ

Բազուից հեռագրում են, որ Սաբանչիում, «Արամազդ» նաւթահանքում հրդեհ առաջացաւ, որից կրակը տարածուեց հարևան նաւթահորերին, որոնց թւում և Մանթաշեանի. այրուել է մի քանի հարիւր հազար փութ նաւթ. զնասուել են 30 բանուորներ։

✦ Գանձակից հաղորդում են, որ շնորհիւ այս տարուայ առատ բերքի, թարմ միրգերները զգալի չափով էժանացել են. օր. պոմիդորի փութն արժէ 90 կ. մինչև 1 ռ. 5 կ., կարտոֆիլը՝ 1 ռ., տեղական տանձինը՝ 90 կ. մինչև 1 ռ. 10 կ.։

✦ Կովկ. Բարձր. իշխանութեան միջնորդութեամբ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը 30,000 ռ. է դրել Կովկ. ուսումնական շրջանի հոգաբարձու Ռուդոլֆի տարամարդութեան տակ՝ Կովկասի մի քանի շրջաններում, տարրական դպրոցներին կից հիմնելու կարճ ժամանակեայ մանկավարժական դասընթացներ։

✦ Ստաւրոպոլից հաղորդում են, որ այս տարի հացի բերքը աւելի առատ է քան նախորդ տարիները. նոյն տեղեկութիւններն են ստացուում նաև Երևանի, Ղարսի և Գանձակի նահանգներից, բայց շատ թանգ են աշխատաւորը ձեռքերը, որոնք օրական 4 ռ. պակաս չեն աշխատում։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՇՈՒԼԱՒԻԷՐ.— Մեր գիւղն ևս բախտ ունեցաւ անգնդողորդ «հայկական օպերետը» տեսնելու։ Գիւղիս հայ ինտելիգենցիան գլխապտոյտ շտապում էր տեսնելու «հայ գերասաններ» անուանեալ այդ պարոնների խաղը, որոնցից շնորհակալ պիտի լինենք, որ այժմ գիւղը գիտէ անգիր «աբշին մալչին»։ Գիւղացու հետ՝ ինտելիգենցիան ևս բուռն, որտբեղդոտ ծափերով և «բրաւո»-ներով կրկնել տուին վերջի կտորը։ Սրանից յետոյ էլ կը ներկայացնեն «Մաչոյ Իզատ» և էլի «Աբշին մալչին»։ Այո, այսպէս է մեր գիւղում։

— Սրանից մի երկու տարի առաջ բացուած հիւանդանոցի հետ կար և «Շուլաւերի էժանագին զրադարան», որը Աստուած գիտէ թէ ինչու փակեց և ինչու այդ զրադարանի զրքերը փտում են փոշու մէջ, այն ինչ ուրիշ գիւղերում զրադարանի սով է։ Մխական զպրոցի զրադարանն էլ մի երկու զիրք տշակերտներին բաժանելով է բաւականանում։ Այս ցաւալի երևոյթի վրայ ինչ են մտածում գիւղի «տուզերը»։

— Ցանքսն արդէն վաղուց սկսել է, հացը լաւ բերք է խոստանում։ Այգիները լաւ են և եթէ ժամանակին բժշկեն, գիւղացիների յոյսը անչափ կը լինի։ Վախենում էին ծծու�ը չընկնելուց, այն էլ ստացուեց և բաժանուում է գիւղացիներին։

Վարմիր

ՏՕՆԱՇԵՆ.—Զիւանշիրի գաւառի մի քանի վայրերում թէև վաղուց հիմքանի վայրերում թէև վաղուց հիմնուած են բուժարաններ ու ֆելդշերական կայաններ, օրինակ Թառթառում, Բարտում, Դովշանլուում և այլն, բայց այնուամենայնիւ Թալիշ հասարակութեան գիւղերի հիւանդների համար դժուար է ու օրէցօր դժուարանում է բժշկական օգնութեան դիմելը։ Ցիշեալ հասարակութեան գիւղերից մի քանիսը ցրուած են լեռնային անտառների խուլ անկիւններում, որոնց քարքարոտ զառիվայր ճանապարհները դեռևս ուղղուած չեն, և բացի զրանից շրջունակող ձիերի, եզների և սայլերի մոբիլիզացիաների հետևանքով ժողովուրդը չի կարողանում իր հիւանդներին շուտափոյթ հասցնել Թառթառի բուժարանը, որով էլ հիւանդների մեծամասնութիւնը մահանում է ժամանակաւոր։ Թալիշի հասարակութեան Մատաւում, Թալիշի հասարակութեան Մատաւում իրրև կենսորոնական գիւղում հիմնել մի ֆելդշերական կայան, որով ամեն կողմերից հիւանդները կարող են առանց աւելորդ նեղութիւնների և առանց ժամանակ կորցնելու դիմել այդտեղ։

Մ. Յովհաննիսեան

ՄԵՂՐԻ.—Մեր շրջանի գիւղերում հունձը սկսած է, ցորենը շատ անաղջող է, իսկ գարին բաւարար, կենսամթերքների գները զնալով անտանելի են դառնում. իւղ, պանիր այլ ևս շուկայում չենք տեսնում։ Վաղուց է, որ մսի երես էլ չենք տեսնում և, ինչպէս երևում է, չպիտի տեսնենք էլ։ Սպառող. խանութի երկու վագոն ալիւրը մեծ ազդեցութիւն արեց ալիւր ներմուծողների վրայ. այժմ, երբ սպառող. խանութը 4 ռ. 50 կ. է վաճառում փութը, միւս ներմուծողները 5 ռ. 30—50 կ. են վաճառում։ Խանութը միայն իր անդամներին է կարողանում բաւարարութիւն տալ։ Մախողները իրենք էլ խոստովանում են, որ եթէ խանութի ալիւրը չլինէր, 6 – 7 ռ. կը ծախէր փութը։ Միւս կողմից էլ

քրէհները քաղաքակրթել են։

Գ. Իսրայէլեան

ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՑԹ Ի ՑԱՐԴԱՆՍ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ Ի ՆՇԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Գարիզ, 22 յունիսի

Մեր տաղանդաւոր բանաստեղծ ու ազգային գործիչ պ. Արշակ Զօպանեան՝ գեղեցիկ գաղափարն յղացած էր Ֆրանսային իրեն արժանի մեծարանք ու երախտագիտական ցոյց մը փոխարինելու։

Շաբաթներ առաջ արդէն սկսած էր պատրաստութեանց, իրեն գործակից ունենալով գաղութին արուեստագէտներն ու մտաւորականները։

Ոչ մէկ ջանք խնայած էր Sorbonne-ի մեծ ցոյցին կարելի եղածին չափ փառաւոր պատասխան մ տալու համար։

Որոշուած օրէն առաջ արդէն Salle Gaveau ի գեղարուեստական մեծ սրահին բոլոր տեղերը վարձուած էին և կարգադիր մասնախումբը ցաւելով կը մերժէր տոմսերու նոր խնդրանքները։

Կիրակի, 18 յունիս, ժամը 2-էն առաջ արդէն սրահը լիքն էր։

Բեմը զարդարած էր պ. Տիրան Ալէքսանեանի մեծ նուագախմբով. հայ օրիորդներ հայկական տարազներով կը սպասարկէին հանդիսականներուն, իրենց ներկայացնելով պ. Էտկար Շահէնի մէկ գլուխ գործոց յայտագիրը, հայ գեղարուեստի նմոյշ մը, ինքնատիպ և շքեղ, զարդարուած հին ձեռագիրներու զարդագրերով։

Ժամը ճիշտ 3 ին սրահ մտան Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահի յատուկ ներկայացուցիչը Lieutenant-colonel M. H. Bonel մեծ համազգեստով և նախարարապետ M. Briand-ի ներկայացուցիչ իր անձնական քարտուղարը M. Buret, որոնք մեծ պատիւներով ընդունեցան և առաջնորդեցան իրենց յատկացուած պատուոյ օթեակները, Ն. Վ. Գողոս փաշա Նուպարի հետ։

Անմիջապէս սկսաւ Նուագանդէսը։ Պ. Ալէքսանեանի ճարտար ղեկավարութեամբ Նուագախումբը մեզ հրամցուց Ֆրանսական երաժշտութեան սիրուն նմոյշ մը, Petite Suite de Claude Debussy։

Երկար ծափերէ վերջ բեմ եկաւ պ. Արշակ Զօպանեան և մէկ ժամու չափ հմտալից և ազդու բանախօսութիւն մը ըրաւ Ֆրանսերէն լեզուով։

Ցայտնեց նախ, թէ հայ մտաւորականներու կազմած այս հանդիսաւոր ցոյցը պատասխանն էր Ֆրանսացւոց կողմէ Սորպոնի մէջ հայոց նուիրած համակրանքի ցոյցին և նշան մը էր ոչ միայն մտաւորականներու անձնական երախտագիտութեանը, այլ նաև ամբողջ հայ ցեղին երախտագիտութիւնն էր Ֆրանսայի մեծ ազգին և իր մշակոյթին (culture)։

Թւեց այն բոլոր մտաւորական և պատմական կապերը, որ հայերը կը կապեն Ֆրանսայի հետ. յիշեց Խաչակրութեան ժամանակ հայոց կապուն գերը, Ֆրանսական ցեղէ հայ թագակիրները և այլն։

Հպարտութեամբ մէջ բերաւ Ֆրանսայի միջամտութիւնը հայոց ի նպաստ, մանաւանդ 1862-ին Զէյթունի ազատութիւնը։

Պ. Զօպանեան երախտագիտութեամբ յիշեց ձեռնել Մուսայի վերջին դրուագը, 4,000 հայերու ազատումը Ֆրանսացիների օգնութեամբ, Վերջապէս 20 տարի է վեր Ֆրանսայի մեծ մարդոց բերէ ի վեր Ֆրանսայի մեծ մարդոց մեզ համար ըրածները։

Մասնաւորապէս յիշեց Սորպոնի մեծ հանդէսը և ասկէ յետոյ գլխաւորապէս ծանրացաւ մտաւորական բարիքին վերայ, զոր հայ ազգը ստացած է Ֆրանսական մշակոյթէն և գլխաւոր կերպով ցոյց տուաւ Ֆրանսայի պատմութեան, գրականութեան և արուեստին ազդեցութեան չափն ու ձեր նոր ժամանակներու հայ ցեղի մտաւորական, բարոյական և ազգային վերածնութեան մէջ։

Պ. Զօպանեան յայտնեց իր ճառին մէջ, թէ ինչ միտքով և ինչ ըմբռնումով կազմած է այս հանդէսի յայտագիրը. ուզած էր, որ այնտեղ Ֆրանսական և հայ արուեստի արտայայտութիւններ իրար զրկեն և ցոյց տան Ֆրանսական հասարակութեան, թէ ինչպէս հայ արուեստագէտները ըմբռնած են Ֆրանսական արուեստը և զայն իւրացուած, ու կարող են զայն արտայայտել և թէ ինչպէս Ֆրանսական ճաշակը հայացուած էր հայ բանաստեղծութիւններու մէջ։ Իսկ ցոյց տալու համար հայ ինքնատիպ ոգին և արուեստը, պրոգրամին մէջ լայն ու կարևոր տեղ տուած էր հայ ժողովրդական և եկեղեցական երաժշտութեան, Գուչակի քանաստեղծութեան և Տիկ. Օհանեանի արուեստին, զոր պ. Զօպանեան ներկայացուց իբրև հայ ազգայնութեան թանկագին արտայայտութիւն։

Ցետոյ վերջացնելու համար իր ճառը, պ. Զօպանեան ոտքի ելաւ և յուզուած, բայց հանդիսաւորապէս յայտնեց հայ երախտագիտութիւնը մեծ Ֆրանսային։

Հոս բառ առ բառ կը դնենք իր խօսքերը։

Ցաւով ծանրաբեռն, բայց միշտ կենդանի եւ ազազային վրայ վստահ, հայ միտքը այսօր, տեղաբնուած աւերակներու եւ դիակներու մէջեն կը կանգնի եւ իր սուգի հողերը յարդարելով իր քանի մը հոգեկան զարդերով, զոր ոչ նուր եւ ոչ սուր կրնան քանդել, իր սիրոյ եւ երախտագիտութեան ողջոյնը կուղղէ իր բարերարուհւոյն, այն վեհաւուր եւ մեծոգի բազուհւոյն, որ Ֆրանսական միտքն է, եւ կը խնդրէ անկից, որ հանի բնդունի այս խոնարհ մեծարանքը, իր բոլոր մաղթանքներու եւ իր բոլոր օրհնութիւններու հետ, այն հերոսներու համար որ կը պայքարին, որպէսզի Արդարութիւնն ու Գեղեցկութիւնը ազատին մեզ յաղթանակեն։

Պ. Զօպանեանի ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց Ֆրանսացիներուն վրայ, որոնք անվերջ ծափահարութիւններով քանիցս բեմ հրաւիրեցին զէնքը և իրենց համակրանքը արտայայտեցին։

Հետզհետէ բեմ եկան Ֆրանսացի և հայ մեծ արուեստագէտներ, ինչպէս Mme Montjovei (de l'Opéra), որ իր ազոյգ ձայնով պ. Ալէքսանեանի հեղինակութիւններէն կտորներ երգեց հեզնակին իսկ դաշնակի ընկերակցութեամբը։

M. de Max (de la Comédie Française) արտասանեց հայ բանաստեղծութիւններ Ֆրանսերէնի թարգմանուած պ. Զօպանեանէ։

Mr. Maxudian, Sarah-Bernhardt թատրոնի նշանաւոր ողբերգակը (tragédièn), հայ ցեղի պարծանք եղաւ. յուզուած և սակայն ոգեւոր, իրեն յատուկ ձեւերով արտասանեց Սիամանթօի Ակիւնը և Հ. Տ. Սահակեանի Ա. rտաստը, Ֆրանսերէն լեզուով։ Պ. Մագուստեան, բանակէն արձակուրդով յղգնած գալուն հակառակ, կրկին ու կրկին բեմ հրաւիրուեցաւ և ճարտարօրէն արտասանեց Victor Hugo-ի և Clovis Hugues-ի Le Drapeau։ Շատ հայեր կը զարմանային և գրեթէ չէին հաւատար թէ այդ արտասանողը հայ մըն էր։

Mme Delvair-ի և Mme Segond-Weber-ի յաջող և ազդու մենախօսութիւններէն վերջ, պ. Ալէքսանեանի Նուագախումբը զմայլելի կերպով նուագեց հայ շարականներէն «Ամեն հայր սուրբ», «Մեղեդի», «Խորհուրդ խորին», «Ով զարմանալի», ընկերակցութեամբ Opéra-ի միանագողներէն Mr. Rey-ի և պ. Սիմոնեանի մենեղգին։ Այս կտորները իսկապէս խորհրդաւոր էին ու զմայլելի. պ. Ալէքսանեան ներդաշնակած էր զանոնք և Ֆրանսական երաժշտութեան մէջ կաղապարած։

Այս յաջողութենէն վերջ, պ. Ալէքսանեան իր խումբին ընկերակցութեամբ առանձին թաւջութակով նուագեց հերոսական կտորներ։

Հայ արուեստագիտուհիներ օր. Բարայեան և օր. Դաւանոզ, դաշնակի ձայնակցութեամբ երգեցին. օր. Բարայեան իր քաջ երաժշտագէտի տաղանդը ցոյց տուաւ, ճարտարօրէն երգելով դժարին կտորներ Vincent d'Indy-էն. իսկ օր. Դաւանոզ ցոյց տուաւ որ շատ յարմար էր հայկական երգերը հերոսական և մշակելու ընդունակ ձայնով մը երգելու։

Պ. Սիմոնեան ևս իր ռէբէրթուարէն երգեց Կուոնկ-ը վարժ ձայնով։

Նուագահանդէսի մասին տարաձայնութիւն չեղաւ, յանկարծ սրահը ստացաւ խորհրդաւոր մթութիւն մը և քիչ յետոյ բեմը լուսաւորուեցաւ կարմիր լոյսերով և զարդարուեցաւ արեւելեան գորգերով։ Ատոր վրայ լուսաւորութիւնը խրդուեցաւ և բեմին ներսէն սկսաւ լսիլ Բարիզի հայ երգչախումբին կողմէ երգուած «Թէլէր, ցուլեր իմ եարը», որու տարտուկէն ջերմ յարաբերայլ բեմ եկաւ տաղանդաւոր պարուհին տիկ. Արմէն Օհանեան և պարեց «Հոյ նազանիմ» պարերգը երգիչ խումբի ընկերակցութեամբ։ Կեցցէներ Թնդացուցին սրահը։ «Կանչէ, կռունկ, կանչէ» և «Դարդս լացէք» խմբերգներու ընդմիջումէն վերջ, տիկ. Օհանեան պարեց «Հայոց սուգի ու ողբի» պարը, Նուագախումբի ընկերակցութեամբ։ Ճարտար գրիչ մը չպիտի կրնար այսքան բնական կերպով արտայայտել հայ ողբը։ Հայուհին սեւերով պատուած, մերկացած իր գարդերէն և շղթաներով շքաւորուած, բեմ կուգայ և կարտայայտի անխօս։

Հիացումը միակ տպաւորութիւնն էր ու յուզումի արցունքը՝ արդիւնքը։

Աւարտելու համար այս գեղեցիկ հանդէսը, բեմ եկաւ երկսեռ երգիչ խումբը 30 հայ օրիորդներէ և պատանիներէ բաղկացած և քառաձայն երգեց Կոմիտաս վարդապետի դաշնաւորուած «Կուժն առայ» և «Զինարի եարը» երգերը, ինչպէս նաև Մ. Եկմալեանի դաշնաւորած քառաձայն Մեր հայրենիք, ձեր թզթակցին առաջնորդութեամբը։

Հանդէսը տարտուած էր արդէն՝ երբ բեմ եկաւ կարգադիր մասնախումբը և սկսաւ վիճակահանութեան գործը։

Նուագահանդէսի միջոցին վիճակահանութեան տոմսեր ծախուած էին հանդիսականներուն, որոնցմէ 13 շահողներ ստացան 13 հայ արուեստագէտներու աշող գործեր։

Հանդէսի մուտքէն և վիճակահանութենէն զոյացած հասոյթը յատկացուեցաւ Ֆրանսացի արուեստագէտներու օգնութեան անտուկին։

Գրագէտներու ընկերակցութեան նախագահը M.-J.-H. Rosny Atné, վերջին պահուն անակնկալ պատճառով մը ճամբորդել ստիպուած ըլլալուն, չէր կարողացած որոշած ճառախօսութիւնը ընել և համակրանքի նամակ մը գրած էր զոր կարդաց նոյն ընկերութեան անդամ և մեծանուն գրագէտ M. Han Ryner, իր կողմէ ջերմօրէն գովելով և շնորհաւորելով հայ ազգն ու հայ արուեստագէտները, որոնք փաստացի կերպով և շօշափելիօրէն իրեն ցոյց տուին ինչ որ գիտէր ու լսած էր հայ ցեղի մասին։

Թէև տակաւին լոյս էր դուրսը, բայց ժամը 6 և կէսն էր արդէն երբ դուրս ելանք այս հաւաքումէն, գեղեցիկ յիշատակներէ զատ, ուրիշ 12 բախտակիցներու հետ, միասին տանելով մեզի վիճակած գեղեցիկ պատկեր մը, («Արմենիա»)։

Տոքթ. Լեւոն Համբարձումեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՐՏԻԼԵՐԻԱՆ ՎԵՐԴԵՆԻ ՃԱԿԱՏՈՒՄ

Ֆրանսական բարձրագոյն հրամանատարութիւնը գերիներ ցուցմունքից և օդային հետախուզութիւնից պարզել է Վերդենի մօտ հաւաքուած գերմանական արտիլերիայի ճիշտ քանակութիւնը։ „Рус. Инв."-ը հաղորդում է, որ մայիսի 25 ին գերմանացիները Վերդենի մօտ ունեցել են 561 մարտկոց, որոնցից ոչ բոլորն ունին 4-ական թնդանօթ։ Շատ խոշոր թնդանօթներն առանձին են գործածուում, կամ երկուսը մի մարտկոց կազմում։

Կարելի է ենթադրել, որ այդ 561 մարտկոցները մօտ 2000 թնդանօթից են բաղկացած, որոնցից 1) մօտ 40 թնդանօթ շատ խոշոր տիպի (10 հատ 43 սանտիմետրանոց, մնացածները աւստրիական 38 և 30½ սանտիմետրանոցներ)։ 2) 700 խոշոր թնդանօթ (55 հատ—13 սանտիմետրանոց, 115 հատ 21 և 43 հատ 15 սանտիմետրանոց մօտաւոր հաշիւով)։ 3) 1260 թնդանօթ միջակ և փոքր տիպի (860 հատ 15 սանտիմետրանոց գաւերից և 400 հատ 77 միլիմետրանոց թնդանօթ (մօտաւոր հաշիւով)։

Եթէ նկատի ունենանք, որ Վերդենի ճակատում գործում են մօտ 20 գերմանական դիւիզիա, այդ դէպքում գերմանական բանակի արտիլերիայի սովորական նորման աւելացած է ½-ով։ Բոլոր գրոհները նախապատրաստուում են մեծ թնդանօթներով, իսկ միջակ և փոքր թնդանօթները գործում են համարեա բացառապէս մեծ թնդանօթների տեղափոխութեան կարիք լինելու դէպքում։

Խոշոր թնդանօթների աւելորդ ազդեցութիւնն շատ աւելի է նկատելի Մասսի աջ ափին, քան ձախի վրայ, որովհետև գերմանացիների հատուկ հրաձգութեան ենթարկուած բոլոր մընայուն տիպի բերդերը գտնուում են աջ ափին։ Սակայն ռազմանիւթերի այդ հսկայական կուտակումը, գերմարդկային այդ յարատև ջանքերը չը-կարողացան յաղթահարել Վերդենը պաշտպանող ֆրանսական բանակի դիմադրութիւնը։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սազոնովի արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնից արձակուելու առթիւ „Рус. Сл."-ն ասում է. Սազոնովը իրաւամբ վայելում էր ռուս հասարակութեան երախտագիտութիւնը, Նրա ձայնը հնչում էր քաջալերիչ կերպով այն փորձութիւնների օրերը, որ ապրեց Ռուսաստանը Սուխոմլինովի խեղդիչ ռեժիմի հետևանքով։ Մենք յոյս ունինք, որ հարիւրը բոպէին Ռուսաստանը նորից կը-հանդիպի Նրան։ „Рус. Вѣд."-ն ասում է. Ցանձին Սազոնովի՝ մենք ունէինք մեր արտաքին քաղաքականութեան մի փորձած ղեկավար, որ վայելում էր ռուս հասարակութեան և մեր դաշնակիցների կատարեալ վստահութիւնը։ Շտիւրմերը արտաքին գործերի վարչութեանն օտար մի մարդ է, և անշուշտ նրան է յանձնուում արտաքին քաղաքականութեան ղեկավարութիւնը որոշ ուղղութեամբ։

— „Рус. Сл."-ին հաղորդում են, որ Իտալիան ամենամօտիկ ապագայում պատերազմ է յայտարարելու Գերմանիային։

— «Ունիվերսալը» Գերմանիայի գրութեան մասին գրում է. Այժմ այլևս չի կարելի ուրանալ, որ Գերմանիայում սով է տիրում։ Այդ մասին եղած բոլոր տեղեկութիւնները մատնանշում են Գերմանիայի նեղ և տխուր դրութիւնը։ Այդ պատճառով Գերմանիան ստիպուած պիտի լինի զէնքը վայր դնելու, որովհետև բնակչութեան տառապանքն արդէն չափից անցել է։ Ի զուր չէ, որ Մաքսիմիլիան Հարդենը „Zukunf"-ի մէջ ասում է. «Միամիտ պէտք է լինել պնդելու համար, որ Գերմանիան յաղթել է, ինչպէս այդ ասում են պանգերմանիստները։ Մինչ կարելի է Անգլիան կամ Ֆրանսիան ջարդուած համարել։ Մինչ Ռուսաստանը չէ, որ յաղթութիւններ է տանում Գալիցիայում և Կովկասում։ Եթէ գերման ժողովուրդն այդպիսի ստայօդ պնդումներով կերակրուի, նրա հիասթափութիւնն անագին կը լինի»։

— „Daily News"-ի Ռոտերդամի թղթակիցը հաղորդում է, որ գերմանական ժողովրդի տրամադրութեան մէջ խոշոր և արագ փոփոխութիւններ են կատարուում։ Գլխաւոր շտաբը հարկ է համարել մի կոչ ուղղելու բնակչութեանը, որին խնդրում է վստահ լինել պատերազմը վարելու իր գործադրած եղանակին։ Կոչը մատնանշում է, որ գերմանական զօրքերը գտնուում են պողպատի այնպիսի մի հեղեղի տակ, որպիսին դեռ չի տեսել աշխարհը։ Թղթակիցը հաղորդում է, որ գերմանական շտաբը չի հաղորդում բնակչութեանը ռազմաբեմի իսկական դրութիւնը, և լրագիրները տալիս են ռազմաբեմի դրութեան վերաբերեալ կեղծ քարտէզներ։

— „Рус. Вѣд."-ին հեռագրում են Բուխարեստից. Պանպանողական կուսակցութեան մի քանի հարիւր անդամներ կլուբում ունեցած նստից յետոյ դիմեցին դէպի Թագաւորի պալատը։ Կանգ առնելով պալատի հրապարակում, ցուցարարները «Կորչեն գերմանացիներն ու ունգարացիները», «Կորչեն ռումինական մաքսանենգները», «Կեցցէ մեծ Ռումինիան» ազգակներով պատերի վրայ կպցնում էին յայտարարութիւններ, որոնցով պատերազմ էր պահանջուում և որոնց մէջ առաջ էին բերուած այժմեան մինիստր նախագահ Բրատիանուի 1913 թիւն (երբ նա օպոզիցիայի մէջ էր) Բոլղարիայի դէմ պահանջոյ ճառից հատուածներ։ Խոշոր զրերով շեշտուած էր Բրատիանուի ճառի հետևեալ կտորը.

digitised by A.R.A.R.@

«Գալատի պատուհանների տակ ժողովուրդը պէտք է զօրահաւաք պահանջի։ Կառավարութիւնը պէտք է հասկանայ, որ ամեն մի յապաղում վտանգաւոր է»։ Նկած զօրքերն ու ոստիկանութիւնը ցրուեցին ցուցարարներին։

— Ռումինական բանակի բոլոր զինուորներին սկսել են պատուաստել բժ. Ռումանի գտած մի առանձին շիճուկ, որ պահպանում է միաժամանակ խոլերայով, տիֆով և ծաղկով վարակուելու դէմ։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 11 յուլիսի

Թոյլ տուէք խնդրեմ, ձեր յարգելի թերթի միջոցով յայտնել հետեւեալը։

«Գատերազմից ՀԱՍԱԾՆԵՐԻՆ օգնող հայկ. հասարակութիւնների կենտ. կոմիտէի» ինն անդամները, ընտրած Գեորգրադի Համագումարի կողմից, պէտք էր այդ կենտր. կոմիտէի իրականացումը գլուխ բերէին, դարմանելու համար գաղթականական գործի կազմակերպութիւնը։ Գործի կարեւորութիւնը և հրատապութիւնը անհրաժեշտ էին դարձնում, որ կենտր. կոմիտէն գումարուի շուտով, և մի որոշ գործունէութիւնից յետոյ առաջիկայ սեպտեմբերին հրաւիրէ նոր Համագումար, նոյն նպատակով։

Արդ, Գեորգրադի Համագումարը վերջացաւ մայիսի 12-ին։ Իսկ ինն ընտրեալները մինչև յունիսի վերջին օրերը ոչ միայն դեռ չէին հաւաքուել, այլև ոչ մի պայմանաւորում կամ ժամադրութիւն իսկ չէին նշանակել։ Դեռ յունիսի առաջին կէսին միաք ծագեց մի քանի պատգամաւորների մէջ մամուլի միջոցով կոչ անելու նրանց, ինչքան կարելի է շտապեցնելու համար իրենց հաւաքումը և կենտր. կոմիտէի գումարումը։ Զանազան լուրեր, զանազան թւականներին էին մատնանշում նրանց հաւաքման օրը։ Վերջին որոշումը յունիսի 25-ն էր։ Բայց մինչև յունիսի 29-ը ոչ ոք դեռ եկած չէր, և նրանց սպասումը զուր էր համարւում։ Այն ժամանակ մի քանի պատգամաւորների խորհրդով ես դիմեցի ուրիշ տեղերի պատգամաւորներին միացնելու իրենց ձայնն էլ մեր ձայնին՝ կոչ անելու ինն ընտրեալներին շուտով հաւաքելու։ Դրանից յետոյ էր միայն, որ նրանք հաւաքեցին և ինչպէս կարդում եմ «Համբաւաբերի» վերջին թիւում (յուլիս 10), եկան ցանկալի եզրակացութեան։ Նրանք դիմել են արդէն գործնական քայլերի, և յուսալի է, որ շուտով կիրականանայ կենտր. կոմիտէի գումարումը։

Ներկայիս յայտնում եմ ուրեմն ի միամտութիւն հեռագրով և նամակով իրենց համաձայնութիւնը ուղարկողներին, որ այլևս անհրաժեշտ չէ այդ կոչի հրատարակութիւնը, քանի որ նրա ցանկութիւնները, մի բաղդաւոր դիպուածով, իրականացել են արդէն։

Վ. Տերոյեան

Խմբագիր՝

Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԱՌՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐԴ!

ԴՈՒ ՓԱՌՔ ԵՍ ՈՐՈՆՈՒՄ, ԲԱՑՑ ՉԵՍ ՀԱՍՆՈՒՄ ՆՐԱՆ.

Մէկը՝ առանց կոպէկի մեծ գործ է սկսում և առաջ գնում. միւսը նախանձում է նրան, իր ծննդեան օրն ու ժամը անիծում, ճակատագրից գանգատւում։ Այն ինչ՝ բաղդը, ճակատագիրը դեր չունեն այդտեղ։

Շատերը կան, որ դեռ չեն ըմբռնում իրենց անաջողութիւնների իսկական պատճառները, չգիտեն, որ նրանք թագնուած են քայքայուած օրգանիզմի և ջղային հիւանդութիւնների մէջ։ Ջղային հիւանդութիւնը գլխաւորապէս առաջ է գալիս գլխի ուղեղի և ողնաշարի անկանոնութիւնից և հիւթի ու ֆոսֆորի շատ կորցնելուց։

Ջղային հիւանդութիւնները զանազան տեսակի են. օր. գլխացաւ, ցընդրանց բուժելու երկու ճանապարհ կայ. 1) Անպայման հանգստութիւն, մտաւոր և ֆիզիկական աշխատանքներից առ ժամանակ խուսափել,—մի բան, որ դժուար է ներկայ ջղային դարում, երբ ամեն վայրկեան ցնցող դէպքերն են յաջորդում միմեանց։

Մնում է երկրորդ միջոցը՝ ամենադարձ հիւթեր ընդունելը։ Իսկ այժմ ամենալաւ հիւթը ՖՈՍՖՈՐՆ է։

Գարիզի յայտնի բժիշկ Գլէզին երկար աշխատանքից և փորձերից յետոյ աջողուել է պատրաստել միակ դեղը, որը պարունակում է իր մէջ մեծ քանակութեամբ ֆոսֆոր. այդ դեղը կոչւում է Ստիմուլոլ, որը վերականգնում է կորցրած երիտասարդութիւնը, առողջութիւնը և ընդհանուր ջղայնութիւնը և թուլութիւնը. արտասահմանի և Ռուսաստանի յայտնի պրոֆեսորները, բժիշկները և հիւանդները տուել են իրենց գովասանքը և շնորհակալութիւնը և այժմ զանազան սանատորիաներում և հիւանդանոցներում բժշկում են հիւանդներին Գարիզի յայտնի բժիշկ Գլէզի հանձարեղ դեղով՝ Ստիմուլոլով... Ահա ինչ են գրում Ստիմուլոլի բժշկութեան մասին բժիշկները։

Ցարգելի բժիշկ! Ուրախութեամբ յայտնում եմ, որ Ստիմուլոլ պրեպարատը տալիս է զարմանալի արդիւնք։ Ստիմուլոլ պրեպարատը հանձարեղ գիւտ է։ Նա ընդունելու համար շատ գեղեցիկ կերպով բաժանուած է և ամբողջ սրտով աջողութիւն եմ ցանկանում նրան։

Իմ հիւանդների սեռական ջղայնութեան ամենածանր դէպքերը ես բուժեցի եմ Ստիմուլոլով։ Հիւանդութեան թեթև դէպքերում Ստիմուլոլի ազդեցութիւնը նկատւում է 2—3 շաբաթից յետոյ, իսկ ջղային հիւանդութիւնների դժուար դէպքերում 3—4 շաբաթից յետոյ։

Աչքի առաջ ունենալով պրեպարատի կատարելագործութիւնը մի քանի դէպքերում, ես այն յանձնարարել եմ հիւանդին նոյն իսկ ոչ նրա ներկայութեամբ, ցոյց տալով նրան դեղատոմսից օգտուելու հեշտ ձեւ։

Սեռական անկարողութեամբ բռնուած հիւանդները Ստիմուլոլով աջողութեամբ կարող են օգտուել առանց բժշկի դեղատոմսի, որ առանձնապէս ձեռնտու է, աչքի առաջ ունենալով այն կեղծ ամօթխածութիւնը, որ ըստգում են հիւանդները։

Սեղմում եմ Ձեր ձեռքը՝ պրոֆ. Մ. Լեզուար։

Իսկական Ստիմուլոլը պատրաստւում է Ֆրանսիայում (Գարիզում), ամեն մի արկղն ունի գործարանի դրոշմը՝ Institut „D-r Calvet Paris". մի տուփ բաւական է, որ դուք զգաք նրա հրաշալի գործողութիւնը եւ դուք կը սանձահարեք ուզած եռանդը եւ առողջութիւնը։

Զգուշացէք. շուկայում երեւան են եկել զանազան Ստիմուլոլ իբեն եկել զանազան Ստիմուլոլ իբեն գր. Գլէզի և աւելի արժանի գնով, բայց դրանք կեղծիքներ են և կարող են շատ անգամ վնասակար լինել ամբողջ օրգանիզմի համար։ Իսկական ֆրանսիական ստիմուլոլը վաճառւում է միմիայն մեզ մօտ։

Գաւէրները, փողը և նամակները ուղարկել՝

Институтъ доктора Кальве. Тифлисъ. Эриванск. площ. Пушкинская, 3, верхній этажъ, отд. 9/2 (Խնդրեմ հասցէն գրել լրիւ, ինչպէս որ ռուսերէն գրուած է)։ Մէկ տուփն արժէ 7 ռ. 50 կ., ճանապարհածախսով և վերադիր վճարով, 50 կոպ. աւելի արժէ։ Ով ուղարկի 7 ռ. 50 կ. փողը առաջուց լիովին, ճանապարհածախս չի վճարում, իսկ 4 տուփն արժէ 28 ռ.։

Վերադիր վճարով ուղարկում է միայն 2 ռ. 50 կ. կանխավճար ստանալուց յետոյ։

884 0—2

ԳՈՆՈՐԲԷՈՎ-ՏՐԻՊՊԵՐՈՎ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԸ

որոնք ահագին քանակութեամբ փող և ժամանակ են վատնել անհետևանք իրենց հիւանդութիւնից բժշկուելու համար, այժմ լիակատար հնարաւորութիւն ունին վերջնականապէս ազատուել նրանից, կիրառելով գիտնականներէն—կատարելագործուած ֆրանսիական պրեպարատ

ՊՐՈՖ. ՄՈՐՆԻ ԲԼԵՆՈԶՈՒԼԸ

«Բլենոզոլը» բաղկացած է բոլորովին նոր, վերջերս գտնուած քիմիական տարրերից և բժշկական պրակտիկի մէջ ընդարձակ գործածութիւն ունի, որպէս աչքի ընկնող մի միջոց, որը ամրապէս բուժում է սուր և քրոնիկական գոնորէյը, առաջագեղձերի, միզափամփուշտի, երիկամունքների բորբոքումը և գոնորէի այլ բարդութիւնները։

Պրոֆ. Մորնի «Բլենոզոլը» արմատապէս ոչնչացնում է գոնորէի միկրոբները ինչ գործարանում էլ նրանք գտնուելիս լինեն և ինչքան խորը կերպով նրանք մտած լինեն մկանունքների մէջ։

Կանոնաւոր կերպով միզախողովակը ախտահանութեան ենթարկելով, «Բլենոզոլը» արագութեամբ կտրում է ցաւերը, ծակոցները, թարախի հոսումը և բոլորովին մաքրում է վարակուած հիւսուածքները տրիպպերի վարակիչ միկրոբներից։

Իւրաքանչիւր սուր կամ քրոնիքական տրիպպերով կամ նրա բարդութիւններով հիւանդ մարդ, լինի տղամարդ թէ կին, պէտք է դիմի «Բլենոզոլ»-ին, որպէս միակ միջոցի, որը գոնորէյը կատարելապէս բուժում է, և այլևս էլ չի կրկնուի։

Գրեպարատի կլինիքական ստուգումը ցոյց է տուել, որ «Բլենոզոլը» ամեն տեսակի բարդութիւնների առաջն է առնում, որոնք առաջ են գալիս գոնորէի պատճառով։

«Բլենոզոլ»-ի արմատական ազդեցութիւնը վկայւած է փորձերով բազմաթիւ կլինիկաներում և հիւանդանոցներում։

Գարոն Կոլեզովը հաղորդում է. «Ձեր պրեպարատ Բլենոզոլը գործածելուց յետոյ, վերջապէս ես ազատուեցի այս ծանր հիւանդութիւնից, որի համար ընդունէք իմ ջերմագին շնորհակալութիւնները։ Կը յանձնարարեմ իմ բոլոր ծանօթներին, որովհետև միայն Բլենոզոլը տուեց ինձ ցանկալի հետևանքները։ մինչ փորձած բոլոր պրեպարատները սատիկ ազդեցին օրգանիզմիս վրայ, բայց չբժշկեցին։

Ձերդ անձնուէր Ս. Ն. Կոլեզով, Գերովսկ, Սիր-Դարին. շրջ.

Պրոֆ. Մորնի «Բլենոզոլը» վաճառւում է Թիֆլիսում բացառապէս «Դերմատական Բժշկականութեան Լաբորատորիայի» Թիֆլիսի բաժանմունքում, Ս/տ. Զ. Ա. Կանկանեանցի և Ա. Ս. Ասուզբաբովի «Սոլոտաս» դեղատնոցին կից, Սոլոլակսկի փող., տուն Թիֆլիսի Փոխադարձ Վարկի ընկերութեան, հեռախ. 17—62 (Тифлисъ, аптекарскій магазинъ „Солотатъ", Сололакская ул.).

Բլենոզոլի մի տուփի գինն է 3 ռ.։ Ամբողջ կուրսը 3-ից մինչև 5 տուփ։

952 0—15

Սրանով յայտնում ենք Մշոյ դաշտի Թիլ գիւղացի Դաւիթ Գեորգ Երէցեանին և Խասգիւղացի Միսաք Մկրտիչ Յովհաննէսեանին, որ իրենց եղբայրները, ազատւած են Տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել. Тифлисъ, Головинскій пр., № 20, Աղ. Թէհլերեանին

950 2—1

Միջնակարգ կրթութեամբ, յաջողնով, եկեղեցական աբարդութիւնբին ծանօթ, երիտասարդ ուսանցանկանում է

Քահանայ ձեռնադրո

Հայկական ՕՏԱՐԱՆՈՒ գաւառքաղաքներից կամ աւաններից մէկում։ Դիմել մինչև յուլիսի վ
Нахичевань – Зриванъ. Учителю А

ԱՊԾԵՑՈՒՑԻՉ ԳԻՒՏԸ

Վերադարձրեց Նրան իր ոյժերը, կայտառութիւնը և տղամարդութիւնը, երբ բժշկական զանազան սխտեմներն և ոչ մի դեղ չօգնեցին։

Տարիներ շարունակ, ասում էր պրոֆ. Ժակ-Լերու-Սինօ, կրում էի հոգեկան տանջանքներ. ես ամաչում էի ուղիղ նայել մարդկանց երեսին, թոյլ, հիւծուած, կենսական ոյժերս ու սեռական եռանդը վերադարձնելու յոյս կարած, ես չէի կարողանում առաջի տղամարդուն վայել դիրք պահել հասարակութեան մէջ. ես սկսեցի ճանապարհորդել մի երկրից միւսը, խորհրդակցել յայտնի բժիշկների հետ և փորձել ամեն տեսակ բժշկական սիստեմներ, բայց վերջ ի վերջոյ զգացի, որ քայքայւում եմ հոգեպէս, ֆիզիկապէս ու բարոյապէս և սարսափում էի անձնասպանութեան կամ դժանոցի մասին մտածելով։ Բարեբախտաբար ինձ յաջողւեց գտնել Գարիզ, ուր իմ մի բարեկամը բժշկում էր ջղայնութիւնից։ Նա խորհուրդ տուեց ընդունել ֆոսֆոր, այսինքն գոկա. Գլէզի

Ստիմուլոլը։ Չնայած ես չհաւատացի, բայց որովհետև նա ընդունում էր և դրանով կրկին վերադարձրեց իր առողջութիւնը, ուստի ես էլ որոշեցի փորձել։ Նա վերադարձրեց իմ նախկին կայտառութիւնը և ջղային ուժը. ներմուծեց արեան մէջ նոր կեանք և իմ մարմնի բոլոր օրգաններին տուեց եռանդ և երիտասարդական ոյժ։ Կարող էք երեակայել իմ ուրախութիւնը, երբ անօգնական կերպով շատ հոգեկան դեղեր ընդունելուց յետոյ, պատահաբար ծանօթացայ այդ միջոցի հետ որ ինձ դարձրեց բոլորովին նոր մարդ։ Այդ բոլորը ինձ յաջողւեց ամենահասարակ սխտեմի միջոցով, որը ամեն մի տղամարդ կամ կին կարող իր սենեակում անկասելի գործածել, այնպէս որ ամենամօտիկ մարդիկն էլ չեն կարող իմանալ։ Իմ ուրախութիւնը այնքան մեծ է, որ ես որոշեցի իմ բարեսիրութեան զգացմունքը հաղորդել նոյն ցաւով տառապողներին. դա գոկա. Գլէզի ֆոսֆորն է, այսինքն **Ստիմուլոլը**, որը պէտք է թոյլ, ջղային, ընկճած ու սեռական եռանդը կորցրած հաղարաւոր տղամարդկանց ու կանանց սրտերը լցնէ ուրախութեամբ։

Իսկ ներկայումս այդ դեղով ես բժշկում եմ, որ փառաւոր հետևանք տալիս բոլոր հանգամանքներում։

Կլինիկա ջղային և ներքին հիւանդութիւնների՝

Դոկտ. Ժակ Լերու-Սինօ

Իսկական Ստիմուլոլը պատրաստւում է Ֆրանսիայում (Գարիզում), ամեն մի արկղը ունի գործարանի դրոշմը. «Institut D-r Calvet Paris», մի տուփը բաւական է, որ դուք զգաք նրա հրաշալի գործողութիւնը եւ դուք կը սանձահարեք ուզած եռանդը եւ առողջութիւնը։ Զգուշացէք. շուկայում երեւան են եկել զանազան Ստիմուլոլ իբրև գր. Գլէզի և աւելի արժանի գնով, բայց դրանք կեղծիքներ են և կարող են շատ անգամ վնասակար լինել ամբողջ օրգանիզմի համար. իսկական ֆրանսիական ստիմուլոլը վաճառւում է միմիայն մեզ մօտ,

Գաւէրները, փողը և նամակները ուղարկել միմիայն **Институтъ Д-ра Кальве, Тифлисъ, Эриванская площ., Пушкинская 3, отд. I верхній этажъ д.Кредитнаго О-ва**(Խնդրեմ հասցէն գրել լրիւ, ինչպէս որ ռուսերէն գրուած է)։ Մէկ տուփը արժէ 7 ռ., 50 կ. ճանապարհածախսով և վերադիր վճարով 50 կ. աւելի արժէ։ Ով ուղարկի 7 ռ. 50 կ. փողը առաջուց լիովին, ճանապարհածախս չի վճարում։

701 0—4

Յ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ
«Արշին-մալչուն» դերում

Т-во ГРАММОФОНЪ

ВЛАДѢЛЬЦЫ

АБГАРОВЪ и АГАДЖАНОВЪ

Эриванская площадь

ՍՏԱՑՎԱԾ ԵՆ ԻՍԿԱԿԱՆ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ-ԱԼԱՆԻ

ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐ

(Երաժշտութիւն և խօսքեր Ս. ՄԱՂԱԼԵԱՆԻ)

Երգում է ամենից յաջող Ասկերաի դերը կատարող (Արշին-մալչի)

Յ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԸ

1037 3—1

Հրատարակութիւն «Հայոց Ընկ.»

digitised by Դոկտ. Ասող. A.R.A.R.@